

EL QUINZE

de **Público**

Acte a l'Ateneu
Barcelonès:
l'hora de
Montserrat
Roig
P27

La ampliación del aeropuerto del Prat reabre antiguas pugnas

Aena presiona, el sector económico la apoya y los ecologistas discrepan

La cuestión también llega al Govern y al Ayuntamiento de Barcelona **PÁGINA 2**

Perquè hi donem suport

Mònica Roca Cambra de Comerç

No al falso progreso

Ariadna Cotén y María García Zeroport

La vida vuelve con cuentagotas a las residencias

La vacunación de ancianos y personal permite flexibilizar algunas restricciones **P14**

MONTSE GIRALT

El clamor de las víctimas del amianto

Antes de morir, afectados dejaron escrito su testimonio para acusar a Uralita **P18**

La vigilancia tecnológica se abre camino

Con la covid y en nombre de la seguridad, gobiernos aplican más sistemas de control **P20**

MONTSE GIRALT

“L'esport és el penúltim bastió d'un món arcaic; és tremendament obsolet i masculinitzat”

Entrevista a Carme Lluveras
Entrenadora i analista de bàsquet

PÀGINA 10

ACN

Cada cop menys quilòmetres de platja

El retrocés afecta més del 50% de la costa i cada any es perd mig metre de sorra

Els embassaments i la falta de protecció de les dunes, claus en el procés **PÀGINA 8**

Aena reabre el debate sobre el aeropuerto

Las prisas del presidente del ente, Maurici Lucena, para ejecutar la ampliación de la tercera pista del Prat provocan la pugna entre el poder económico, partidario de la medida, y los alcaldes de la zona y las entidades ecologistas y expertos, que anteponen el interés climático

David Rodríguez
BARCELONA

Una declaración del presidente de Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea (Aena), Maurici Lucena, en que apremiaba a cerrar un pacto institucional para no desaprovechar el plan de inversión del ente, que se cierra a finales de julio, y acometer la ampliación de la tercera pista del aeropuerto del Prat, han reabierto las heridas y los enfrentamientos entre los partidarios y los detractores del proyecto. De hecho, las manifestaciones de Lucena recogían un llamamiento previo del presidente de la patronal catalana Foment del Treball, Josep Sánchez Llibre, en el que urgía a tomar decisiones para “ganar competitividad y aumentar el progreso”. El presidente de Aena incluso instó al president Pere Aragonès, aún como vicepresidente de la Generalitat en funciones, a actuar. Esta premura ha resucitado un debate que la crisis económica, social y sobre todo climática parecían haber enterrado momentáneamente.

Esta apelación se visualizaba el pasado 2 de junio con un acto en la sede de la escuela de negocios Esade, en el que patronales como Foment del Treball y Pimec, la Cambra de Comerç o entidades como la Unió de Federacions Esportives de Catalunya (UFEC) o el RACC pidieron que se realice el proyecto de ampliación de la tercera pista del Prat para consolidar Barcelona como un *hub* internacional. El mismo Sánchez Llibre apelaba a la necesidad de aprovechar la oportunidad: “Este avión hacia la prosperidad no se nos puede escapar”. A pesar de valorar de forma positiva la mesa de diálogo anunciada por el president de la Generalitat, Pere Aragonès, en la que se daría cabida a todas las entidades ciudadanas y ecologistas, el presidente de Foment volvió a jugar con el ultimátum. “Tenemos de todo menos tiempo”, sentenció.

El lobby económico apeló en su acto reivindicativo de unidad a una decena de ar-

Carritos en el patio de la T1 del aeropuerto de Barcelona-El Prat.

Según Foment, la ampliación contribuiría a la creación de 350.000 puestos de trabajo

En la Generalitat y en el Consistorio barcelonés, los socios discrepan sobre el proyecto

Para Lluís Mijoler la ampliación supondría “persistir en una visión anticuada del desarrollo”

gumentos, como la inversión prevista de 1.700 millones de euros y la creación de unos 350.000 empleos para que “Barcelona siga estando en el mundo y no caigamos en la decadencia”.

Grietas políticas

La sucesión de los hechos ha vuelto a generar réplicas en una especie de terremoto político que parece generar este tema. En sendas preguntas en el Parlament la semana pasada, Aragonès destacaba la importancia del factor ambiental, mientras el vicepresidente del Govern y conseller de Territori, Jordi Puigneró, señalaba que “Catalunya no puede permitirse el lujo de no tener un aeropuerto para la economía del siglo XXI”.

Estas grietas también se muestran en la CUP, el otro socio del Govern. El diputado Xavier Pellicer se opone a la ampliación porque “responde a una lógica especuladora”. La formación anticapitalista le re-

cuerda a Aragonès que la medida no formaba parte del acuerdo de investidura, recriminándole que “no deje atrás los errores del pasado”. En la misma línea, En Comú Podem rechaza la ampliación del aeropuerto porque es contraria a la política de reducción de emisiones. Así lo expresa la portavoz adjunta de los comuns en el Parlament, Susanna Segovia.

Las divergencias más evidentes se produjeron en la Comisión de Ecología y Urbanismo del Ayuntamiento de Barcelona, en la que se volvió a evidenciar la disparidad de criterio de los socios de gobierno municipales. Mientras Barcelona en Comú y ERC votaban en contra de la propuesta de ampliación, el PSC, el PP y Ciudadanos apoyaban la proposición de BCN Canvi, que pedía lo contrario. JxCat se abstuvo.

Otro de los alcaldes más afectados por una hipotética ampliación, el del Prat, Lluís Mijoler (En Comú Podem), acusa al

Estado de “persistir en una visión anticuada del desarrollo económico, basada en una sola idea, simple y superada: más cemento, más crecimiento, más centralismo”. Mijoler introduce el factor ambiental, recordando que “Aena se descuelga con la propuesta de destruir los espacios naturales más singulares del Delta del Llobregat y el Parc Agrari del Baix Llobregat para ampliar la tercera pista del aeropuerto del Prat”. Además de un desafío a la Comisión Europea por saltarse las compensaciones ambientales, el alcalde del Prat ve la propuesta “ineficiente desde el punto de vista ecológico y económico”.

En este contexto, algunos expertos echan de menos un proceso colectivo en la toma de decisiones. Es el caso de Pere Suau-Sánchez, profesor de Economía y Empresa en la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) y en la Cranfield University británica: “Se apela a las decisiones colectivas, pero en la práctica no se ofrecen herramientas y criterios para llevarlo a cabo”. El experto señala que la iniciativa se debería plantear a medio plazo —un periodo de unos años—, pero aquí se habla de meses. “Todo parece indicar que se quiere decidir rápido y sin consenso”, agrega.

Para Suau-Sánchez, este tiempo de negociación se debería invertir en analizar la viabilidad de la medida en el marco europeo, teniendo en cuenta el Green Deal, la

Aviso por el Delta del Llobregat

La Comisión Europea envió una carta de emplazamiento al Gobierno estatal en febrero en el marco del expediente abierto contra las Administraciones por no proteger los ecosistemas del Delta del Llobregat, un espacio protegido por la Red Natura 2000 y el Área Importante para la Conservación de las Aves y la Biodiversidad (IBA). El requerimiento llegó tras la denuncia de la entidad Depana a la Unión Europea con el apoyo de SEO/BirdLife. En esta, se alerta de que el Estado español no respeta sus obligaciones en la conservación de la naturaleza.

MONTSE GIRALT

Estrategia Europea de la Aviación y la Estrategia de Movilidad Europea, que reivindican y tienen objetivos para la transformación ecológica de la movilidad y de la economía. “La decisión de ampliar el puerto de Rotterdam, de la que siempre se habla como ejemplo en el que se modifica un área protegida por la Red Natura 2000, es de hace 15 años”. El profesor también considera necesario un debate técnico sobre si el aeropuerto está al borde del colapso. “Añadir 500 metros a la tercera pista no soluciona nada si no se combina con un uso eficiente de esta y una gestión diferente del tráfico aéreo”. Ya antes de la pandemia aseguraba que “El Prat todavía no está en altos niveles de congestión, como lo están Heathrow (Londres) o Ámsterdam, y tiene margen de crecimiento en sus horas de menos actividad”.

El equilibrio ambiental

Otras voces priorizan la urgencia de ampliar el aeropuerto. Un ejemplo es el profesor del departamento de Iniciativa Emprendedora de la escuela de negocios IESE Pedro Nueno. En este sentido, habla de la ampliación como “una operación vital”. Para el profesor, Barcelona ganaría en conexiones con una tercera pista mayor, pero insta a llegar a un acuerdo con todas las partes implicadas para no afectar el área medioambiental de la Ricarda. Nueno

apunta que “los aviones logran reducir cada vez más las emisiones contaminantes”.

Este tipo de acuerdos no los comparte la plataforma Zeroportbcn, que aboga por el decrecimiento del puerto y el aeropuerto de Barcelona. En un manifiesto presentado para contrarrestar el llamamiento de los agentes empresariales, la entidad lamenta que “la ampliación del aeropuerto del Prat se quiera hacer en uno de los últimos espacios vírgenes del Delta del Llobregat. Una zona de especial protección para las aves que forma parte de Natura 2000, la red europea para la preservación y conservación de los hábitats y las especies”. En relación a las peticiones de que Barcelona disponga de un aeropuerto similar al londinense de Heathrow, el portavoz de la plataforma, Alejandro González, critica que se quiera equiparar la capital catalana con una ciudad que es cuatro veces mayor”. Además, acusa a los empresarios de “hacer chantaje con el pretexto de venderlo como un antídoto contra la crisis económica derivada de la covid-19”.

La premura en tomar una decisión para optar a las inversiones de Aena, unida al tablero de juego del reparto de los fondos europeos para la reconstrucción económica, han destapado el tarro de las esencias de partidarios y detractores de la ampliación del aeropuerto del Prat. Parece que la partida no ha hecho más que comenzar.

Per què donem suport a l'ampliació de l'aeroport

Mònica Roca i Aparici

Presidenta de la Cambra de Comerç de Barcelona

En un món globalitzat, les economies obertes i cosmopolites, especialment les petites, necessiten infraestructures potents que les situïn en el pla internacional i les connectin amb la resta del món. A Catalunya, una de les regions més dinàmiques al sud d'Europa, l'Aeroport de Barcelona ha jugat un paper clau en aquest procés.

El debat sobre l'ampliació d'aquest aeroport ha monopolitzat bona part de l'actualitat econòmica de les dar-

teres setmanes. I no és estrany, ja que hi ha en joc la connectivitat de Catalunya i una inversió de 1.700 milions d'euros damunt de la taula per fer-la realitat d'una vegada per totes. És una oportunitat que no podem deixar escapar, i vull explicar per què.

Reforçar l'aeroport del Prat com a *hub* intercontinental per potenciar els vols de llarga distància és clau per al nou model econòmic que volem. Això és el que vam defensar a l'acte unitari d'entitats, agents econòmics, empreses i patronals que vam celebrar el 2 de juny passat per reclamar un gran pacte institucional i de consens a favor de l'aeroport.

Amb el perllongament de la tercera pista i la nova terminal satèl·lit, Barcelona podria desenvolupar noves rutes aèries intercontinentals, un objectiu en el qual des de la Cambra de Barcelona treballem des del 2005 amb la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona i Aena a través del Comitè de Desenvolupament de Rutes Aè-

ries. Però què ens aporta, com a economia i com a societat, l'ampliació de l'aeroport?

Els aeroports són motors de progrés econòmic no només per la capacitat d'atreure turisme, sinó també, i en especial, per l'ús que en fan les empreses. Un país millor connectat amb el món és un país que pot atraure talent i inversions que al conjunt del territori es tradueixin en la generació de nous llocs de treball. També facilitem que les empreses catalanes tinguin més oportunitats per obrir-se a nous mercats, que les nostres universitats i centres de recerca creïn sinergies amb homòlegs arreu del món i continuar atraient esdeveniments internacionals, com fires i congressos, que són font d'intercanvi de coneixement i de negocis.

Com a regió exportadora, Catalunya també necessita infraestructures amb capacitat per cobrir aquesta necessitat, i l'aeroport de Barcelona carrega cada any centenars de milers de

“Un país més ben connectat amb el món és un país que pot atraure talent i inversions que al conjunt del territori es tradueixin en la generació de nous llocs de treball”

tones de mercaderies. De fet, El Prat es va mantenir l'any passat entre els 25 principals aeroports europeus de càrrega, tot i la crisi sanitària.

Es calcula que l'aeroport del Prat aporta aproximadament el 7% del PIB a Catalunya, xifra que podria créixer fins al 9% amb l'ampliació, que generaria fins a 350.000 llocs de treball de manera directa i indirecta. No està malament recordar-ho amb gairebé mig milió d'aturats a Catalunya.

És cert que el cost mediambiental per ampliar El Prat és alt, ja que la prolongació de la tercera pista afectaria l'aiguamoll del Delta del Llobregat, un espai que val la pena recordar que està protegit. Per aquest motiu, exigim les compensacions per als espais naturals a les quals s'ha compromès Aena i el control exhaustiu d'aquests compromisos, així com la capacitat d'aturar l'acord si aquests no es compleixen.

El debat sobre la sostenibilitat ha de ser. L'ampliació de l'Aeroport ha de ser compatible, sense excepcions, amb la protecció de la biodiversitat. Per altra banda, si no es tenen en compte les exigències mediambientals, Europa no admetrà el projecte. Per això demanem també que la decisió sobre aquestes obres sigui consensuada.

L'aposta passa també per reforçar les connexions ferroviàries i seguir l'exemple de països com França, substituint els trajectes curts pel tren per contaminar menys. Cal remarcar que, quan això passi, en un futur no

Una passatgera consulta un panell informatiu sobre vols de sortida, a l'Aeroport de Barcelona-El Prat.

ACN

gaire llunyà, els aeroports forts i competents seran aquells amb bones connexions internacionals i de llarg radi a destinacions d'interès.

Aquest suport i aquesta voluntat de comptar amb infraestructures que donin resposta a les necessitats de l'economia d'avui i de demà, i que no comprometin l'objectiu determinat de sostenibilitat, no pot deixar de banda plantejaments que cal endegar si volem una societat més cohesionada, un territori més equilibrat i una economia més competitiva. Si bé el paper de *hub* intercontinental correspon a Barcelona, això no significa deixar fora de l'equació els aeroports de Girona i Reus. Ans al contrari. Aposto per un país en xarxa, i per tant, en el debat sobre les infraestructures, defenso una visió àmplia i integradora del territori.

Però no és només perquè volem un país en xarxa que ho defensem, sinó també, i sobretot, perquè és part de la solució. Cal reduir els vols punt a punt de Barcelona, a ciutats de distància mitjana, per permetre els vols intercontinentals de llarga distància. I això vol dir traslladar-los als aero-

ports propers com ara Girona i Reus. Però perquè això sigui eficient caldrà connectar aquests aeroports per ferrocarril amb parades del tren d'alta velocitat. Per tant, Girona i Reus i la seva connectivitat ferroviària no són un problema, sinó part de la solució de l'aeroport de Barcelona.

Per això, cal parlar sobre la intermodalitat entre els aeroports i el ferrocarril, de manera que sigui possible i fàcil que els viatgers puguin traslladar-se a les seves destinacions o fins i tot altres aeroports. Això obre moltes possibilitats tant per a la gestió aeroportuària com per a la mobilitat de les persones i mercaderies.

Per tant, el desenvolupament de Girona i Reus, així com les seves connexions internacionals, i l'ampliació de l'aeroport de Barcelona no són excloents, sinó, ben al contrari, són totalment imprescindibles per al país. Ambdues actuacions són necessàries, i per això reclamem també a Aena que hi mantingui el seu compromís.

Amb el dèficit d'inversió a Catalunya per part de l'Estat, seria absurd desapropiar una oportunitat estratègica d'inversió sobre infraestructu-

Membres d'entitats, patronals, empreses i agents econòmics a l'acte unitari.

res tractores del comerç internacional, la indústria i el teixit empresarial en general. No es tracta només de créixer, sinó de tenir un aeroport del segle XXI. Per tant, no deixem escapar el moment.

El món és gran i divers, i ple d'oportunitats, la diversitat enriqueix i aporta coneixement crític, i el coneixement crític ens ajuda a aprofitar les bones oportunitats. Obriem-nos al món!

No a la ampliación del aeropuerto y al falso progreso

**Ariadna Cotén
y María García**

Plataforma Zeroport

Las élites económicas han escenificado en un acto organizado por la patronal Foment del Treball su gran proyecto de recuperación tras la covid-19: la nueva ampliación del aeropuerto de Barcelona.

✓ La despolítica de la ampliación aeroportuaria

Con la pandemia aún vigente y un aeropuerto que, según el presidente de Aena, no recuperará el tráfico de pasajeros hasta 2026, las prisas y presio-

nes por llegar a un acuerdo político para la ampliación causan estupefacción. Más grave aún es la respuesta de la Generalitat, que evade su responsabilidad de posicionarse ante un proyecto presentado con grandes proclamas y total ausencia de justificación técnica, social, ambiental, económica y financiera. Convoca, en su lugar, una mesa institucional con "las partes implicadas", en una dejación clara de sus funciones y obligaciones frente a las crisis climática, energética, social y presupuestaria, y la infracción abierta en Europa por la desprotección del Delta del Llobregat. Pasa a to-

mar un rol de "mediador", como si, además, se tratase de un conflicto de partes e intereses iguales.

✓ Crecimiento de la aviación 'versus' emergencia climática y energética

El manifiesto presentado por el empresariado catalán omite la crisis climática, y el gobierno parece olvidar las leyes y compromisos internacionales. Europa ha acordado reducir sus emisiones de gases de efecto invernadero en, al menos, un 55% de aquí a 2030, con respecto a los niveles de 1990. La ampliación del aeropuerto va en sentido contrario: proyecta un incremento de las rutas internacionales que aumentarían el 75% de las emisiones de CO₂, hasta 7,4 t anuales. Hoy por hoy, no existen tecnologías de descarbonización del sector aéreo que reemplacen a los combustibles fósiles. Los llamados "combustibles futuros", incluidos el hidrógeno verde, el amoníaco y los biocombustibles, no son neutros en carbono ni en impactos ambientales. Y son inviables en la escala y urgencia que requiere el sector, precisamente por la necesidad de

SIGUE EN LA PÁGINA 6

Focus **Opinió**

VIENE DE LA PÁGINA 5
enormes inversiones en infraestructuras e ingentes cantidades de materiales y minerales escasos. Se trata de un espejismo para maquillar de verde al sector, captar fondos públicos para negocios imposibles y eludir la única vía real para reducir emisiones: el decrecimiento del sector.

Los poderes fácticos y el gobierno obvian también la crisis energética que se avecina. La Agencia Internacional de la Energía proyecta una caída de la producción mundial del petróleo del orden del 30% al 50% en el año 2025, lo cual impactará de lleno en una industria, la de la aviación, que depende y dependerá fuertemente de los combustibles fósiles.

✓ **‘Hub’ internacional y miles de empleos: “Bienvenido Mister Marshall o Eurovegas”**

Otra de las proclamas del proyecto coincide con el relato de la última ampliación del aeropuerto: convertirlo en un *hub* internacional para atraer actividad empresarial y crear miles de puestos de trabajo duraderos y de alto valor añadido.

Un par de décadas más tarde, la realidad ha sido el desembarco de los grandes capitales globales inmobiliarios y del turismo masivo; un modelo que está en el origen del enorme aumento de desigualdades, de la expulsión habitacional, la destrucción del comercio de proximidad de los ba-

rrios, la precarización y explotación laboral, la contaminación del aire y sonora, el aumento exponencial en las emisiones de CO₂, la pérdida de espacios agrarios y naturales del Delta, los impactos sobre los acuíferos... Un modelo injusto e insostenible, cuestionado por su alta vulnerabilidad, como la covid-19 ha evidenciado bien crudamente, y que ahora se pretende ampliar.

✓ **1.700 millones de euros públicos para el negocio privado**

El proyecto no tiene justificación de interés general ni viabilidad en el escenario de crisis energética. Responde a intereses claramente especulativos: pretende captar 1.700 millones de euros públicos para constructoras y bancos y, al mismo tiempo, ayudar a mantener el valor de las ac-

“El proyecto pretende captar 1.700 millones de euros públicos para constructoras y bancos y, al mismo tiempo, ayudar a mantener el valor de las acciones de Aena”

ciones de Aena. La empresa está participada en el 49% por capitales privados, entre los que están grandes fondos de inversión internacionales como Black Rock y Christopher Honh, que, a su vez, son grandes accionistas de empresas del Ibex 35. Se trata de una huida hacia adelante de Aena para conseguir transferir fondos públicos al sector privado multinacional y amortiguar la profunda crisis financiera de Aena, cuya deuda ya alcanza los 6.704 millones de euros netos.

✓ **El Delta del Llobregat no son hectáreas: nos jugamos la soberanía alimentaria e hídrica y la biodiversidad**

Además de los impactos globales y de las desigualdades económicas y sociales que lleva implícitos, esta ampliación atenta de nuevo contra el ecosistema del Delta, que es básico para la soberanía alimentaria e hídrica y la conservación de su biodiversidad. Su importancia para Catalunya, y sobre todo para la zona metropolitana, es vital, y será clave en el escenario de crisis global.

Las compensaciones por la anterior ampliación aún están pendientes de ejecutar después de 20 años, motivo del expediente abierto en Europa. No hay compensaciones ambientales posibles de encajar en un espacio donde solo quedan sin afectar menos de un 5% de lo que era el Delta en sus orígenes. No es reproducible un espa-

Un acto organizado por la plataforma Zeroport.

cio natural en otro lugar y menos arrebatando espacio agrícola del Delta, uno de los terrenos más fértiles y ricos de toda Europa, e impactando negativamente en su sistema de acuíferos. Estas masas de agua dulce subterráneas no solo alimentan las lagunas naturales del Delta, sino que también se utilizan para el consumo doméstico e industrial de agua potable de toda el área metropolitana. Tampoco se podrá compensar la destrucción de la Ricarda y de los valores naturales de uno de los humedales más importantes a nivel internacional, que las directivas europeas en materia de conservación de la naturaleza y de protección de aves nos obligan a proteger.

✓ **No nos queda tiempo: es hora de la política para transformar un modelo injusto e insostenible**

En un marco de emergencia ambiental y social global, de disponibilidad menguante de recursos materiales y energéticos, es insensato seguir apostando por el crecimiento en el sector de la aviación y la intensificación de las desigualdades asociadas al turismo masivo. En esta situación, solo cabe exigir al gobierno que asuma su responsabilidad y sea coherente con las obligaciones y enormes retos a que se enfrenta el país. No solo se debe parar de forma indefinida el proyecto de ampliación y destinar los 1.700 millones de euros públicos a prioridades de interés general: se debe redimensionar Aena y replantear la aviación. Así lo han entendido países como Francia o Alemania, que ya han iniciado planes para eliminar los vuelos de corto recorrido y potenciar el sistema ferroviario, o Austria, con un ambicioso plan de recuperación de trenes nocturnos.

Un avión sobrevuela el estanque de la Ricarda, en las inmediaciones del Aeropuerto de Barcelona-El Prat.

Indultos y mesa de diálogo

La nueva etapa del conflicto se abre paso

Pere Aragonès y Pedro Sánchez han abierto una nueva etapa en el conflicto político entre Catalunya y el Estado con los indultos y el diálogo en el epicentro. Sin embargo, las tensiones en el independentismo se disparan, aunque el Govern se mantiene cohesionado de momento

La nueva etapa en la relación entre el nuevo Govern de la Generalitat y el gobierno español, que se sustentará sobre la concesión de los indultos y la reanudación del diálogo, supone una nueva fase en el conflicto político entre Catalunya y el Estado. Y todo apunta a que se abre paso a marchas forzadas. “Esto va a ir más deprisa de lo que se podía esperar”, asegura una fuente del Govern conocedora de los movimientos y la agenda que se están estudiando tanto en Barcelona como en Madrid. La intención es que durante este mes de junio el deshielo entre la plaza de Sant Jaume y la Moncloa se complete con el encuentro entre los dos presidentes, Pere Aragonès y Pedro Sán-

Ferran Espada

chez. E incluso que el Consejo de Ministros pueda, si no tomar una decisión, sí abrir el debate sobre los indultos antes de julio. Con lo cual el terreno estaría preparado para que la mesa de diálogo, que Aragonès ha empezado a denominar de negociación –y el matiz no es menor–, pueda ponerse en marcha en julio.

Esta ha sido una semana de gestos y pronunciamientos para acelerar en la nueva estrategia. La jornada del lunes dejó una fotografía significativa: la del primer contacto entre Pere Aragonès y el presidente del Gobierno español, Pedro Sánchez, desde que el primero ha llegado a la presidencia de la Generalitat. El encuentro se fraguó en un acto de la patronal Foment del Treball, escenario nada banal. El pronunciamiento llegó desde la cárcel, con un artículo en que el presidente de Esquerra Republicana, Oriol Junqueras, apuesta por los indultos y la negociación para la resolución del conflicto político, y aparca la vía unilateral para la consecución de la independencia. Símbolos y retórica, si se quiere, los que se han combinado. Pero en este caso son dos ingredientes nada superfluos. Bien al contrario, dibujan el marco necesario para permitir hacer efectivos los hechos concretos, para lo cual “es imprescindible un ambiente de distensión”, aseguran fuentes republicanas. Hechos que suponen, por una parte, aprobar los indultos. Y, por otra, la negociación para encontrar una solución de fondo a las aspiraciones autodeterministas de una parte substancial de la sociedad catalana. Otra cosa será si esta llega a buen puerto. “De

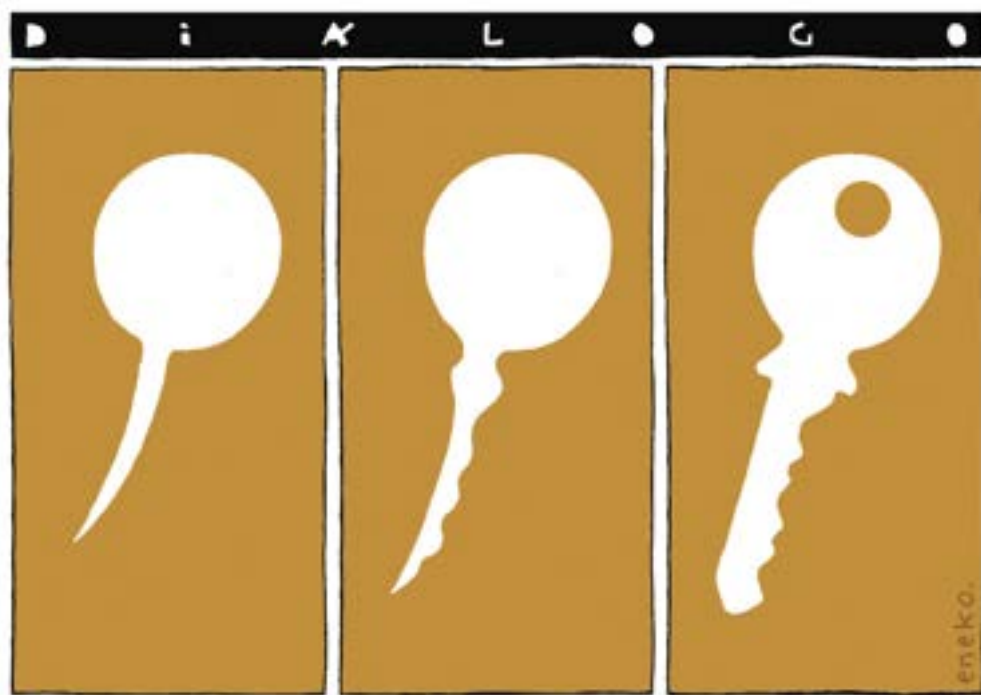
momento, hay que empezar a caminar, y no va a ser fácil, pero debemos intentarlo”, aseguran las mismas fuentes.

Tensiones en el independentismo

Con todo, habrá que ver los efectos que tiene sobre el resto del independentismo catalán la estrategia de ERC. Oriol Junqueras apuesta en su artículo por la vía escocesa del referéndum acordado como la opción que genera “más garantías y reconocimiento internacional inmediato”. “Porque sabemos que otras vías no son viables ni deseables en la medida en que, de hecho, nos alejan del objetivo a alcanzar”, avisa, alejándose de la unilateralidad. Un artículo que ya ha provocado la respuesta de sectores independentistas como la CUP o la ANC, que critican a Junqueras por descartar la vía unilateral. Incluso ha sido contestado por el secretario general de Junts, Jordi Sànchez, que replica a Junqueras en otro artículo que “el 1-O no fue ningún error”. Pero el artículo de Sànchez ha comportado más fricciones dentro de su propio partido que con los socios del Govern. El sector afín a Carles Puigdemont le reprocha que sitúe el 1-O más como un acto de presión que como un referéndum efectivo. Con todo, Junts y ERC mantienen una buena sintonía como socios del Govern, con un ejecutivo blindado frente a la polémica. Y la propia CUP ha dejado claro que, a pesar de sus críticas, la mayoría de la investidura sigue en vigor.

La nueva etapa en el conflicto político entre Catalunya y el Estado se abre paso a toda máquina. Pero el conflicto subyace. Y cuanto más mejore la relación entre el Govern y el Gobierno más pueden empeorar las relaciones entre el conjunto del independentismo y, sobre todo, en el seno del Ejecutivo catalán. Especialmente si la mesa de diálogo no da frutos constatables, Produciendo una inestabilidad que puede complicar no solo la actual fluida relación entre Aragonès y Sánchez, sino también la supervivencia de los dos Ejecutivos. Aunque todas las fuentes consultadas hablan de un periodo de gracia de dos años. Y eso, en política catalana, es una eternidad.

El dibuix de l'Eneko

La nueva etapa en la relación entre Govern y Gobierno español se abre paso a marchas forzadas

El artículo de Junqueras ha generado tensión en el independentismo, pero el Govern se aísla

Catalunya cada cop té menys quilòmetres de platja

Experts alerten que el retrocés afecta més del 50% de la costa. La mitjana de pèrdua de sorra és de mig metre a l'any, causada pels embassaments, la urbanització i la falta de protecció de les dunes

Maria Rubio
BARCELONA

Les platges de Catalunya estan en regressió. El litoral català cada cop compta amb menys metres per posar-hi la tovallola, i no és difícil veure intervencions en alguns punts a cop d'excavadora per abocar-hi sediments. La desaparició progressiva d'aquest medi natural no només tindrà un efecte negatiu en el nostre gaudi del mar i el sol, sinó també en tota la indústria generada entorn del turisme, en els 70 municipis catalans amb façana marítima, en el paisatge i en la biodiversitat costanera de Catalunya.

“Més d'un 50% de les platges estan retrocedint”, afirma José A. Jiménez, catedràtic de la Universitat Politècnica de Catalunya en l'àmbit de l'Enginyeria i Gestió Costanera. Segons l'expert, encara que hi hagi platges que estan guanyant una mica de terreny, hi ha més costa que recula que la que avança: “Si ajuntéssim tota la sorra de totes les platges catalanes en una de sola, aquesta estaria perdent mig metre cada any”, explica, un valor que en deu anys equivaldria a cinc metres de pèrdua de platja.

Durant els darrers anys, els episodis de fortes tempestes com els que van generar el Glòria o la Filomena han deixat imatges de platges mossegades per l'onatge i l'aigua entrant directament als passejos marítims. Per contra, el primer mal de cap per a les platges no és l'augment de les temperatures, els episodis meteorològics extrems o l'augment del mar: “Si no hi hagués canvi

Una dona observa una de les platges de Sitges mentre passeja pel passeig Marítim, el mes d'abril passat.

José A. Jiménez:
“Més d'un 50% de les platges catalanes estan retrocedint”

Josep Pintor: “Amb els embassaments, l'Ebre ha perdut un 95% dels sediments”

climàtic, em temo que les platges retrocedirien igual”, explica Josep Pintor, doctor en Geografia de la Universitat de Barcelona i professor a la Universitat de Girona (UdG), tot i que apunta que aquests fenòmens no fan més que agreujar el problema.

Falta de sediments

Això no vol dir, però, que la humanitat no hi tingui res a veure, sinó tot el contrari. Qui realment està furtant al litoral els metres de sorra no és el mar, sinó els embassaments que retenen l'aigua dels rius aigües

amunt, i que també s'estan quedant gran part dels sediments. “Els càlculs que s'han fet amb el Delta de l'Ebre indiquen que des que es van construir els embassaments de Mequinensa, Riba-Roja i Flix, el riu ha perdut en el seu tram final al voltant del 95% dels sediments”, explica Pintor.

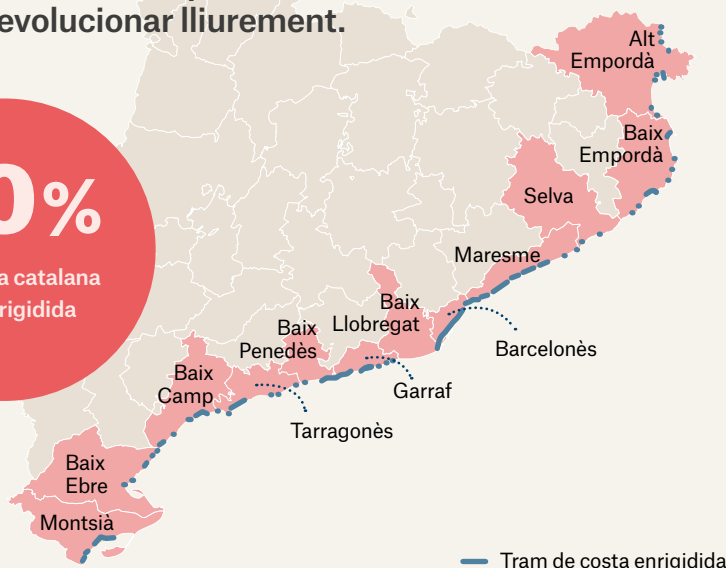
L'altra transformació antròpica és la urbanització del litoral: “En una platja hi tenim una zona submergida, una d'emergida i una zona dunar. Quan hi ha tempesta i és època d'erosió, augmenta la zona submergida”, explica Carla Garcia, doctora i inves-

Costa escanyada

Els trams de platja enrigidits són aquells que han esdevingut artificials, amb passeigs marítims o ports, i on la platja no pot evolucionar lliurement.

60%

de la costa catalana està enrigidida

FONT: PINTÓ ET AL. (2018)

tigadora de la UdG. Per tant, les platges són sistemes dinàmics, que s'endinsen cap al mar uns metres quan guanyen sediments o reculen quan en falten. Això, però, ja no és possible a la gran majoria de la costa catalana: “Si retirem les dunes i hi construïm una urbanització, alterem la zona del litoral activa, i l'erosió ja no es pot recuperar amb la mateixa flexibilitat”.

Gran part del litoral català està cobert per passejos marítims, ports esportius, dics, espigons i grans infraestructures que han malmès la resiliència del litoral. “El 60% de la costa catalana està enrigidida. Si la platja no pot retrocedir perquè es troba amb una barrera, ens quedarem amb un litoral de pedres i esculleres”, diu Jiménez. En aquesta situació es troben en especial les platges urbanes, com la de la Barceloneta a Barcelona o la de S'Abanell, a Blanes.

Les dunes, un reservori de sorra

Per aquest motiu, Garcia recorda la importància de preservar les dunes de les platges catalanes, que, a banda d'un punt ric en biodiversitat, són un element fonamental per permetre el cicle natural de la platja: “Les dunes són reservoris de sorra”, indica. El Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge de la UdG comptabilitza 187 dunes, de les quals, tal com apunta Garcia, la gran majoria no estan protegides: “A més, a les que ho estan, la protecció no es respecta. I no hi ha cap normativa ni cap línia general pel que fa a la restauració dunar”, sobretot en relació amb els càmpings situats al litoral.

Cita els exemples de males praxis de càmpings al golf de Roses, com el de la Ballena Alegre, o el de la Gavina, a Creixell (Tarragonès): “Els càmpings mouen molts

diners i els ajuntaments no s'atreveixen a collar-los”. A la limitació física de la platja s'hi suma que espigons i ports esportius interrompen els corrents marítims que distribueixen la sorra per tot el litoral: “A Catalunya, hi ha 47 ports, un a cada 12 quilòmetres. Tots aquests obstacles limiten el transport d'aquesta sorra”, afegeix Pintor. Per Jiménez, un bon exemple d'aquest fenomen és el Masnou, al Maresme, amb una platja dividida pel port: “Per sobre d'aquest, no t'assabentes de l'erosió. En canvi, per sota, gairebé no hi ha sorra”, i l'onatge fins i tot ha obligat a interrompre la circulació del tren. “Les platges també tenen la funció de protegir-nos del mar”, apunta Jiménez. Davant d'aquest fenomen, l'Administració pública està optant

“Les platges també tenen la funció de protegir-nos del mar”, recorda Jiménez

“Les dunes són reservoris de sorra”, explica la investigadora de la UdG Carla Garcia

“Els càmpings mouen diners i els ajuntaments no s'atreveixen a collar-los”, afegeix

per diverses estratègies segons les condicions de cada platja. Una és l'abocament de sorra al mateix litoral, cosa que es fa sobretot allà on la urbanització de primera línia de mar fa descartar altres solucions: “Un exemple és Lloret de Mar, on hi ha un passeig marítim i tot el poble depèn del turisme que genera la platja”, explica Jiménez. Aquesta via ha estat criticada pels grans costos que genera i per la seva curta vida, però aquest professional la defensa en aquests casos, tot i que creu que s'hauria de sostenir en el temps: “Un riu aporta amb riuades sediments com a mínim tres cops l'any. Doncs l'alimentació de sorra hauria de fer el mateix. Però hi ha gent que ho veu com tirar diners al mar”.

L'altra alternativa se situa aigües amunt, als embassaments, on alguns experts ja pensen en maneres d'afavorir que els sediments traspassin el mur en direcció als deltes: “Fins i tot s'ha parlat de fer explosions controlades al fons dels embassaments per després obrir comportes i permetre el seu flux natural”, explica Garcia, que també apunta que falten estudis i experiències comparades. Pintor afegeix que els canvis que s'han viscut lluny de la costa els darrers anys també influeixen les platges: “El canvi paisatgístic a les muntanyes, amb l'abandonament de l'agricultura per l'exode rural i l'expansió dels boscos, també influeix a la costa, ja que els arbres eviten que es transportin més sediments”.

Renaturalització de les platges

L'última via de treball és aquella que aposta per la renaturalització de les platges, evitant la urbanització del litoral i permetent l'autoregulació del sistema. Aquesta és una de les vies per les quals ha optat el Ministeri per a la Transició Ecològica al Delta de l'Ebre, un dels punts més sensibles de Catalunya, comprant els camps més vulnerables al retrocés de la platja per permetre que el litoral faci la seva evolució. També a Tossa de Mar, on l'Ajuntament comença a retirar dics i murs que hi havia a les platges. “Es van fent intervencions de petita cirurgia”, manifesta Pinto.

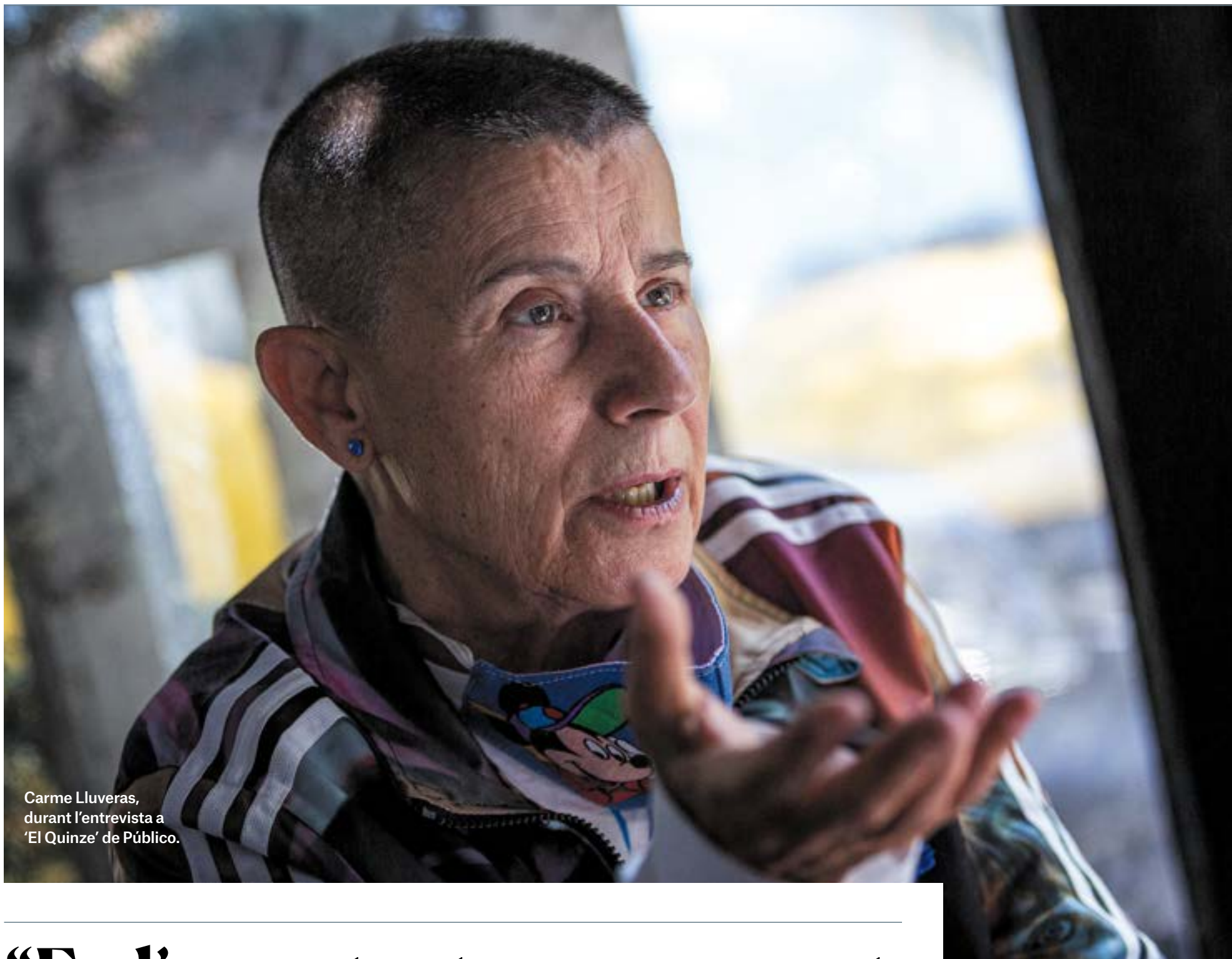
Aquestes són les vies possibles per a un retrocés que afectarà el 44% de la població que viu a la costa, un territori que només representa el 6,7% de tot Catalunya, però que acull gairebé la meitat dels residents. La sorra i, en especial, les dunes també són la casa de plantes protegides, com l'*Echium arenarium* o la *Juniperus phoenicea* –la savina comuna–, que, com apunta Carla Garcia, només es troba a la Platja Llarga de Tarragona, i fins i tot alguns ocells com el corriol camanegre. I, tal com diu Jiménez, l'Administració també haurà de veure com salvaguardar un sector turístic basat en la platja: “Si les platges són necessàries per suportar un 11% del PIB català, el problema és encara més greu”.

AJUNTAMENT DE SITGES-ACN

Un deteriorament exprés per Sant Joan

Les platges també són l'escenari més popular per a les festes de Sant Joan, que enguany podran ocupar-se sense cap restricció per la covid-19. Aquesta tradició, que aboca el litoral a una massificació creuada per la festa i la beguda, deixa en una posició complicada el benestar dels ecosistemes: “Hi ha platges on es beu i es fa gresca enmig d'unes dunes. Potser ha costat un any habilitar-hi una planta, i en una nit es trepitja tota”, opina José A. Jiménez, especialista en Enginyeria i Gestió Costanera. Jiménez creu que hi hauria d'haver llocs on no es permetés l'entrada: “Al nord del Maresme, a zones com a Malgrat, s'hi han recuperat una sèrie d'ecosistemes. L'accés hi hauria d'estar prohibit per molt a prop que s'estigui dels pobles”. En grans nuclis urbans no ho veu tan problemàtic, tot i que apunta a l'impacte en la qualitat i la higiene de la sorra, que dura setmanes: “A Cadis es va fer un estudi epidemiològic on s'observava que la mala qualitat durava tota una quinzena”.

Carme Lluveras,
durant l'entrevista a
'El Quinze' de Público.

MONTSE GIRALT

“En l'esport estem segregant les dones amb les dones; és un greu error de concepte”

Carme Lluveras

Entrenadora i analista de bàsquet

L'entrenadora i analista de bàsquet aborda la situació de l'esport femení i denuncia que una dona segueix sense tenir les mateixes oportunitats que els homes. Amb un discurs crític, Lluveras opina que fins i tot es fan passos enrere

Entrevista **Carme Lluveras**

Marc Font
BARCELONA

Jugadora, entrenadora, *general manager* i analista a Catalunya Ràdio, **Carme Lluveras** és un dels noms cabdals de les últimes dècades del bàsquet de casa nostra. Acostumada a nedar contra corrent, en la seva trajectòria ha trencat barreres: va acumular ascensos amb l'Aracena masculí, va guanyar la Lliga femenina amb l'UB Barça i va ser la primera dona que va formar part de l'*staff* tècnic d'un equip de l'ACB, l'Unicaja. Ens trobem amb ella per abordar la situació de l'esport femení, després de la fogonada mediàtica que ha suposat la recent Lliga de Campions guanyada pel Barça. Sense menystenir el títol, Lluveras es mostra escèptica i denuncia que en alguns aspectes fins i tot s'està retrocedint, i que, a diferència de la resta de la societat, l'esport segueix sent un món obsolet i masculinitzat.

Les últimes setmanes s'ha parlat molt del futbol femení arran de la Lliga de Campions guanyada pel Barça. Suposa un punt d'inflexió per a la repercussió de l'esport femení, o està molt lligat al fet que sigui futbol i, a sobre, el Barça?

És el Barça i tot el que hi passa té una repercussió amplificada, i a sobre és futbol. Que siguin dones les que han guanyat fa que tot això sigui un moment clau en la història de l'esport de la dona. Així i tot, si no es canvia el significat de tot això i ho recollim de manera òptima, passarà el mateix que ja ha passat anteriorment en la història de l'esport de la dona, per exemple amb el bàsquet o l'handbol, que serà una bombolla i en l'actualitat més una justificació per al món masclista que vivim. S'han de fer unes pautes perquè no caigui en el buit en què penso que acabarà caient.

Quines són aquestes pautes?

Per mi, hem d'anar a les arrels de la formació de les persones. No crec que sigui un tema només d'esport, sinó de com estàs aportant a la societat la mirada que tens de cara a la manera de fer de les persones.

Les mateixes jugadores del Barça han posat molt d'èmfasi que les nenes d'avui en dia que juguen a futbol les poden tenir a elles com a referents, sense necessitat de fixar-se en el Messi de torn.

Em sembla pretensions. No crec que les persones necessitin miralls o referents. Les persones s'han de formar de manera integral, independentment que siguis home o dona. Les campioníssimes que tenim en l'esport, amb qui es van emmirallar? Les doctores es van emmirallar en Madame Curie, que va ser premi Nobel, per ser doctores? Les noies, com els nois, el que han

de tenir és una formació per després poder decidir què volen ser. No has de voler ser algú altre, has de ser tu i t'han de donar les eines i les pautes necessàries i suficients per poder ser el que vulguis ser. Però, de moment, no les tenim. I es cau en l'error de pensar que les dones necessitem referents per poder ser algú.

L'entrenador del Barça és un home, Lluís Cortés, i no és un fet precisament excepcional. A la primera divisió de futbol només quatre dels 18 equips estaven entrenats per dones; a la primera divisió de bàsquet, només dos dels 16, la mateixa xifra que a la primera d'handbol. En els equips masculins només he trobat una dona que entreni un equip d'elit, a la segona divisió d'handbol. Que una dona entreni un equip femení d'elit segueix sent una raresa, i que ho faci en un equip d'homes, gairebé una quimera.

Jo em faria la pregunta de si de veritat hi ha dones que es dediquen a l'esport. A la meua època potser érem dues o tres dones que ens vam treure el títol superior d'entrenador en una proporció potser de 30. Han passat molts anys i la proporció segueix sent molt baixa. No parlo de si n'hi ha d'haver moltes o no, cadascú que es dediqui al que vulgui, però l'única que pugui haver-hi que tingui les mateixes condicions que els homes, les mateixes oportunitats. Que pel fet de ser dona no deixi de tenir les portes obertes. Ara, no veig que hi hagi gaires dones que s'hagin volgut dedicar a una carrera esportiva, ja sigui com a entrenadores, com a *general manager*, o com a directives.

Bé, aquesta desigualtat es produeix a tota la cadena. Va ser general manager del Ros Casares de València i també era una excepció.

Jo he anat sempre contra direcció, a mi sí que em van ensenyar a triar el que volia ser. Ara, en la meua formació ningú em va avisar que havia d'entrenar dones, no se m'havia acudit. Ho vaig notar després, que es veu que pel fet de ser dona hi havia aquesta situació. Em va sorprendre moltíssim, no ho vaig entendre, però amb el temps ho vaig anar acceptant, perquè vaig veure que la societat encara no havia concebut aquesta idea i, per tant, no em va frustrar. Vaig pensar que potser era una avançada a la meua època i es tractava de donar temps. S'havien de canviar coses, i en els temps actual ja hauríem d'haver avançat molt.

I s'ha fet?

Crec que estem retrocedint, i això és el que em preocupa. Fins ara no ho feia, perquè creia que anàvem pas a pas i era una qüestió d'anar canviant la mentalitat de la soci-

etat, d'homes i dones. Però ara no, crec que estem equivocats. Comencem a veure que molts homes ja comencen a entendre que és veritat que realment la dona pot ser professional en totes les facetes, perquè ho hem vist en molts camps, en la medicina, la judicatura, l'advocacia..., però el món de l'esport és tremendament obsolet, masculinitzat i irreverent amb la dona. He notat que hi ha una generació d'homes, els vells, que han fet un canvi de xip i han dit que no entenen res del que està passant amb les dones, però com que han rebut una certa educació callen i no destorben. Entre els més joves, hi ha els que hi posen interès i pregunten com ho haurien de fer, però després hi ha els altres, els que tenen tan incrustat que la dona serveix per a altres coses que no és l'esport que se'ls nota fins i tot en el tracte en una tertúlia o dins de tot un departament.

En el sentit que són molt condescendents, potser?

Per entendre-ho amb exemples, quan et diuen "sí que hi entens, de bàsquet", com si fos una sorpresa. A un doctor no li dius "tu sí que hi entens de medicina". Tampoc li dius a un entrenador home. Tens un carnet, una experiència, una formació, uns coneixements, però amb la dona es veu amb sorpresa. Anem malament i també hi anem per l'exigència de les dones envers els homes. Sembla que amb aquest futbol de dones hàgim descobert l'esport de dones, que són professionals i, a més a més, són campiones. Les que van de feministes de pro pensen que és un moment que anem avançant molt. Per exemple, en el tema de la igualtat racial, si LeBron James i companyia no haguessin agafat el relleu de la gent de darrere, ara es conformarien amb ben poc, i nosaltres amb les dones estem fent això. Les generacions periodísti-

ques joves no han mirat què ha passat abans, i que hi ha moltíssimes esportistes que guanyen medalles olímpiques, campionats... Les dones periodistes haurien de mirar enrere i veure que això és una peça més, i que estem en un moment que hauríem d'envair totes les situacions que ens envolten. Si es pensen que estem avançant, passarà com amb la independència del país, que haurem d'esperar 200 anys.

En el fons, el que hi ha és una por dels homes a perdre els seus privilegis?

Crec que el que hi ha és una posició de *tarugos*. Quan enraono del tracte no és que es pensi en la posició en la feina, sinó que no li dones el mateix valor a la persona que tens al davant en funció de si és home o dona. No ens adonem que no estem avançant, sinó que estem retrocedint. Un dia ho enraonava amb la Laia Palau i li deia que no hem d'estar agraïdes per les entrevistes que ens fan, per la publicitat que ens feu... Ja estem cobertes! El que hem d'exigir és que, d'una vegada per totes, tinguem la posició que ens mereixem des de fa molts anys. Això del futbol són unes portades, una entrevisteta, com quan arribin els Jocs, però mirem els Estats Units i mirem exemples de com de veritat es pot millorar. No ho farem mai fent les coses com ara, en què estem segregant les dones amb les dones.

Com?

A la Champions de futbol, les àrbitres eren dones. Si són bones per xiular una Champions organitzada per la UEFA, per què no xiulen la dels homes? Federativament fa anys que es fan cursos per a entrenadores dones. Això què és? L'últim tríptic que va presentar la Federació Catalana [de bàsquet] és que les dones ensenyin dones. Ens estem equivocant, i són greus errors de

“No has de voler ser algú altre, has de ser tu i t'han de donar les eines per poder ser el que vulguis”

“Es cau en l'error de pensar que les dones necessitem referents per poder ser algú”

“Si hi ha una dona [entrenadora] ha de poder tenir les mateixes oportunitats que ells”

MONTSE GIRALT

Entrevista **Carme Lluveras**

concepte. Per què es fa això? Perquè la dona mateix ho està acceptant, quan no ho hauríem de permetre! Jo vull aprendre dels millors, m'és igual que sigui dona o home. Estem fent una segregació i crec que és un moment d'asseure's i abordar-ho, ara que ha sortit la nova secretaria general de l'Esport, l'Anna Caula, que va ser entrenadora del Bàsquet Girona durant anys. A mi mai se'm va arribar a acudir que m'encaminarien cap a les dones, em vaig treure el títol per entrenar a qui fos.

La societat avança a nivell d'igualtat, tot i que encara està lluny d'haver-se assolit. Per què en l'esport es mantenen més barreres?

Perquè l'esport és un món de testosterona. L'esport és el penúltim bastió d'un món arcaic; l'exèrcit n'és l'últim. L'esport sempre ha sigut això, sempre aquest esperit testostèrnic, de la competitivitat. Sempre s'ha dit que les dones som menys competitives, aquestes frases fetes que s'haurien d'analitzar. Si això passa és perquè [aquesta gent de l'esport] no s'han trobat gaires persones que els parin els peus. Als Estats Units no passa. I com que penso que retrocedim, estic profundament preocupada. El que no podem fer és no aprofitar tot el que ve d'enrere, que sembla que no existeixi. A les noies del futbol se'ls podria ensenyar tot el patracol de premsa que ja es va fer amb altres esdeveniments, però que no era per fer passos endavant en l'acceptació del món de la dona. Es feia perquè complia, i ja està, i se segueix fent perquè compleix, però no s'ho creuen. A la final de la Champions els mitjans ràpidament van col·locar dones arreu. Les tenim només per ser dones? Per mi això és un gran error.

Lligat a tot plegat recordo comentaris absolutament masculistes quan es va nomenar Gala León capitana de l'equip masculí espanyol de la Copa Davis de tennis.

És que encara n'hi ha molts, d'aquests. Em va xocar que públicament s'atreïssin a dir que una dona en un vestidor d'homes no hi podia entrar. Però jo a aquesta gent retrograda ja no me la miro, ja no entren dins del meu concepte de vida. Podria dir molts noms de persones que ostenten càrrecs importants [en l'esport], però per als quals les dones serveixen per al que ells creuen, i, en canvi, no creuen en l'esport professional [de les dones].

Durant l'entrevista ha citat els Estats Units com a exemple positiu. Allà, un equip de l'NBA, els San Antonio Spurs, tenen com a entrenadora assistent Becky Hammon, que ha arribat a substituir puntualment el primer tècnic. Hi ha menys barreres?

Quan Becky Hammon accedeix als Spurs, Pau Gasol va ser condescendent i va sortir dient que estava preparada. Això és la condescendència del mascle. D'un temps cap aquí, als Estats Units han tingut molt clar que la dona s'havia d'introduir en el món professional, i a tota l'estructura de l'NBA hi han començat a desembarcar dones: entrenadores, *general managers*, assistents, et podria donar una llista de professionals que s'hi han anat integrant perquè ells ja ho han entès. Si ho entens, ho fas, i aquí encara no s'ha entès. Han estat llestos, i el que fan és que en alguns sectors hi han posat les dones millors que han trobat, mentre que a pista han agafat jugadores, algunes encara en actiu, per anar-les formant. I amb això guanyen temps, però almenys

“Volia entrenar a qui fos, mai se'm va acudir que m'encaminarien cap a les dones”

“Les dones no ens adonem que [en l'esport] no estem avançant, sinó que estem retrocedint”

“Les periodistes haurien de mirar enrere i veure que això [el títol del Barça] és una peça més”

fan coses lògiques perquè la dona pugui integrar-s'hi, obren la porta. També és veritat que allà hi ha moltes més dones que es dediquen a l'esport.

Un altre tema dels Estats Units és el de la visibilitat i els recursos econòmics. La WNBA –la Lliga femenina– es disputa en un calendari diferent del de l'NBA, aconsegueix unes grans audiències televisives, cosa que aquí no passa, i els recursos econòmics són importants.

La WNBA és germana de l'NBA, cosa que aquí no passa. Sembla que amb el futbol sí que es vol anar cap aquí. El dia que s'aconsegueixi que tots els grans clubs tinguin també el seu vessant d'esport de la dona, començarem a anar per un camí. Fa molts anys, quan jo estava a Minnesota de convidada, Ricky Rubio, que no havia vist mai un partit de la WNBA, em va dir: “Si juguen millor que nosaltres”. Els dos equips compartien estructura, *general manager*, els jugadors les anaven a veure, s'equipava als ulls dels altres que [Diana] Taurasi [una jugadora] era tan o més [important] que ells, i sempre han considerat que és absolutament el mateix esport, i per a ells també són ídols. És una competició criada amb una certa igualtat. Als anuncis dels Jocs Olímpics sempre surt el *top home* i el *top dona*, donen veu perquè sigui una cosa normalitzada. Entres en una casa d'esports i a les fotos hi veus igual els homes que les dones. Aquí no. S'ha d'anar creant una cultura d'esport.

A nivell de recursos econòmics, en el bàsquet s'ha anat a menys. Fa 10, 15 o 20 anys, els grans equips de la Lliga femenina espanyola pagaven sous molt importants.

Els recursos han existit, i per això em preocupa que estiguem valorant i començant

tant de zero amb un equip que val moltíssim, però fa tres anys, quan demanaven el seu primer conveni col·lectiu, m'explicava la gent del futbol que entrenaven tres dies a la setmana. “Oh, és que no eren professionals”, em diran, però és que si només entrenes en funció del que cobres, el Messi necessitaria 25 vides més! Nosaltres hem viscut moments més àlgids; a Europa et puc dir de jugadores que cobren 1,8 milions, 1,4 milions, quantitats molt importants. Una cosa que encara no ha florit és que justifiquem que aquest és l'esport que nosaltres volem. I això passa perquè el futbol és l'esport que volen que juguin les dones, quan hem fet molt d'esport, però n'hem fet d'altres, com el bàsquet o la gimnàstica. Aquí hi veig un punt de malícia. Vols dir que alguns homes, com que és l'esport que els agrada, no ens l'estan endollant a nosaltres? A què ve ara tant acolliment paternalista, quan no els esteu fent cas a les diverses dones que encara estan guanyant. Alba Torrens és la jugadora de bàsquet que ha guanyat més Eurolligues [sis], només després de Dino Meneghin, que en va guanyar set. Doncs això s'ha de dir, per què la tenim amagada?

No sé si comparteix la sensació que hi ha onades de boom, també mediàtic, de l'esport femení, però després es retrocedeix. Per què passa això? A les federacions no els ha convingut mai deixar créixer l'esport de dones. Quan hi havia aquest creixement amb les dones, hi havia magnats que hi posaven calés, però mai van afavorir-nos. Ni el Govern a nivell fiscal, ni les federacions a nivell organitzatiu. De fet, ens van perjudicar molt, com segueix passant ara. Quan hi ha una final de dones, la posen a la mateixa hora que un Barça-Madrid de futbol. Hi ha gent que diu que no hi creuen, però a mi això em fa dubtar, crec que és perquè no volen.

“Als EUA han entès que la dona s'ha d'integrar a tota l'estructura de l'esport professional”

“A les federacions no els ha convingut mai deixar créixer l'esport de dones”

“L'esport és el penúltim bastió d'un món arcaic; és tremendament obsolet i masculinitzat”

MONTSE GIRALT

Carme Lluveras, a les escales de la plaça Joan Llongueras de Barcelona.

Les claus de la setmana

La xifra

13.900 milions d'inversió
El Govern treballa en **463 projectes** d'inversió estrangera que poden suposar una xifra rècord d'inversió de 13.900 milions i la creació de més de 50.000 llocs de treball.

Última hora

Cuixart i Turull activen la via del TEDH

Redacció · Barcelona

El president d'Òmnium, Jordi Cuixart, ha estat el primer dels sentenciats pel referèndum de l'1-O a obrir la via del Tribunal Europeu de Drets Humans amb el recurs contra la sentència del Suprem per vulneració de drets fonamentals. Els advocats de Cuixart van iniciar el procediment dimecres, i ahir dijous es va presentar el recurs de Jordi Turull.

El tuit

Pere Cullell @PereCullell · 10 de juny
L'Exèrcit ha de vacunar la selecció de futbol? La Unitat d'Intervenció Immediata, suposo. Que *cañí*...

Quim Torra i Pla @QuimTorraiPla · 8 de juny
Amb tot el respecte, benvolgut Jordi Sànchez, jo l'1-O vaig votar SÍ a constituir Catalunya en un Estat independent en forma de república, vaig exercir el dret d'autodeterminació de Catalunya. Per això, per mi l'1-O és fundacional i innegociable.

631

3,2m

7,9m

Els titulars

CONFLICTE POLÍTIC ENTRE CATALUNYA I L'ESTAT

"Aragonès i Sánchez reobren els canals de comunicació i s'emplacen a una trobada aquest mes"

Divendres, 4 de juny

GLOBALITZACIÓ I POLÍTIQUES FISCALS

"Acord 'històric' del G7 per augmentar la pressió fiscal a les multinacionals"

Dissabte, 5 de juny

LLUITA CONTRA LA PANDÈMIA

"Catalunya s'obre al turisme amb més de tres milions de persones vacunades"

Diumenge, 6 de juny

POLÍTICA LINGÜÍSTICA

"El TSJC ordena al Govern no prioritzar els exàmens en català a la selectivitat"

Dilluns, 7 de juny

ACN

GENOCIDI A BÒSNIA

"Cadena perpètua per a Ratko Mladic pels crims dels Balcans"

Dimarts, 8 de juny

RELACIONS ENTRE LA UE I ELS EUA

"Biden desembarca a Europa per refer els ponts transatlàntics"

Dimecres, 9 de juny

La imatge

FOTOGRAFIA: LA MONCLOA-ACN

Pere Aragonès i Pedro Sánchez escenifiquen el desgel

El president de la Generalitat, Pere Aragonès, i el del Govern espanyol, Pedro Sánchez, van protagonitzar aquest dilluns la primera trobada de tots dos des que el republicà ocupa la presidència, en un acte de Foment.

EL QUINZE
de Público

DIRECCIÓ Ferran Espada COORDINACIÓ Marc Font DIRECCIÓ GENERAL José María Crespo DIRECCIÓ EDITORIAL Marià de Delàs GESTIÓ Pablo de Zárraga
PRODUCCIÓ Pauta Media S.L. EDICIÓ Carla de Puig i Néstor Bogajo REDACCIÓ Jordi Bes, Queralt Castillo, Roger Castillo, Cugat Comas, Natàlia Costa, Alba Fernández,
Àngel Ferrero, Montse L. Cucarella, Paula Ericsson, Núria Martorell, Lúcia Penelo, Emma Pons, Leire Regadas, Jordi Ribalagüe, Yolanda Rico, David Rodríguez,
Àlex Romaguera, Maria Rubio, Sandra Vicente, Judith Vives i Víctor Yustres FOTOGRAFIA Montse Giralt CORRECCIÓ Carme Casals
DIRECCIÓ D'ART I MAQUETACIÓ Manuel Cuyàs i Clara Miralles IMPRIMEIX Impresa Norte DIPÒSIT LEGAL M-6647-2019
CONTACTE elquinzepublico@pauta.media | redaccio@diaripublic.cat VISITA EL WEB https://especiales.publico.es/pages/el-quinze | www.diaripublic.cat

Actualitat Tercera edad

Usuarios de las residencias de mayores de Cunit y Calafell (Baix Penedès), paseando por la costa en un trenecito montado por ellos.

NURIA TORRES-ACN

La vida vuelve con cuentagotas a las residencias de mayores

La vacunación de residentes y personal permite la flexibilización de las restricciones, que habían limitado mucho el contacto con los familiares, pero varían en función del centro. La vida en estos equipamientos aún dista mucho de la que era antes de la pandemia

Emma Pons Valls
BARCELONA

Las residencias fueron durante muchos meses uno de los puntos más oscuros de la pandemia. Los mayores que vivían en estos centros llegaron a representar el 50% de los muertos por covid-19. Para protegerlos y mantener el virus fuera, las residencias se cerraron y durante meses han estado blindadas. Una decisión necesaria para muchos que ha condicionado duramente el contacto con los familiares, acostumbrados a moverse con más o menos libertad en los centros. Desde hace unas semanas, la vacunación ha empezado a cambiar la vida a la que se habían tenido que adaptar. Ahora el 95% de residentes están vacunados con la pauta completa, y también el 82% de los trabajadores. Esto ha permitido ir reintroduciendo actividades que se hacían antes y, sobre todo, ampliar las visitas de las familias, que han ganado algo de tranquilidad.

Según el último plan sectorial de la Generalitat, en la actualidad no hay limitación en el número de visitas semanales. A pesar de que sigue habiendo franjas horarias, la duración depende de la "capacidad organizativa" del centro, y se recomienda

El 95% de residentes y el 82% de trabajadores están vacunados con la pauta completa

Rafa Ruiz: “La situación es muy buena, pero no estamos en un nivel de normalidad como antes”

Se han ampliado las visitas y las salidas al exterior, aunque siguen estando muy limitadas

un máximo de tres visitantes por día. “Hemos hecho un salto cualitativo”, afirma el director estratégico de Atención Primaria saliente, Rafa Ruiz, en relación al último plan. “Nos ha cambiado la vida. Es un antes y un después”, se suma Cinta Pascual, presidenta de la patronal del sector ACRA.

Aun así, Ruiz matiza: “Diríamos que la situación es muy buena, cuando la comparamos con unos meses atrás. Pero todavía no estamos en un nivel de normalidad como antes”. A pesar de que la vacunación de los residentes sea muy alta, la falta de inmunidad de grupo y la transmisión actual de la covid-19 en el territorio hace que los usuarios, muy vulnerables, aún no hayan podido recuperar la vida de antes de la pandemia. Las salidas al exterior del centro, por ejemplo, también se pueden hacer con mayor normalidad. Pero no se han podido recuperar algunas actividades dentro del centro, sobre todo las organizadas por profesionales externos, y los familiares no pueden subir a las habitaciones. “La perspectiva es poder en unos meses, pero aún no”, añade Ruiz. Pascual explica que habrá un cambio en cuanto los hijos de los residentes estén vacunados, algo que ya está pasando, y podrán, por ejemplo, entrar más al centro y subir a las habitaciones.

Una situación dispar

Sin embargo, hay disparidad en las situaciones de los centros, ya que las pautas de la Generalitat son recomendaciones y cada uno tiene capacidad de adaptarlas. El abuelo de Clara Vicenç vive en la residencia Creu de Palau de Girona, la primera donde empezó la vacunación en esta región sanitaria, y ella aún no puede verlo de manera regular. En la residencia limitan las visitas a una a la semana y a una duración de más o menos una hora. “Ha habido algo de mejora con la vacunación, pero a medida que vaya siendo todo más normal irá a mejor”. Vicenç cuenta que sí ha ha-

bido algunos avances, como por ejemplo que los residentes ya no tienen que ir con la mascarilla dentro del centro y se pueden relacionar más entre ellos. “Tiene que haber una limitación mínima, pero quizás no tanto como ahora”, añade, en relación a las visitas. Otra medida que se ha dejado atrás es la mampara que se ponía durante los encuentros con la familia. “Estás más cerca, te ven más. Al final, antes, con todo el equipo de protección, casi ni se enteraban de que estábamos ahí”, lamenta.

La portavoz de la Coordinadora 5+1, María José Carcelén, lamenta que la vida de antes “no la han recuperado ni de lejos”, y remarca que aún hay familias que ven muy restringidas sus opciones de visita. “Las han flexibilizado [las residencias] las que han querido hacerlo”, señala. Respecto a esta disparidad, la presidenta de la patronal argumenta que es la misma que había antes, en función de “la predisposición” de cada centro. “No está normalizado, esto será cuando se pueda entrar”, añade.

Carcelén dice que, en su caso, no se puede quejar de la situación en la que está su madre, pero recuerda que los residentes han sufrido mucho. “Se les comenzó a vulnerar sus derechos el año pasado y eso aún sigue”, lamenta. Señala que dentro de los centros siguen trabajando “en burbujas”, aunque la falta estructural de personal complica que se puedan mantener. Y aun así, “hay muchas actividades en común que aún no se hacen”, como ir al gimnasio o el trabajo de recuperación tanto físico como psicológico. “Hay mucho trabajo por hacer. La gente ha salido muy tocada”, señala.

Algunas de las restricciones que sí se han relajado son los aislamientos generalizados

cuando hay algún caso positivo de covid, o cuando hay un nuevo ingreso. Precisamente la menor necesidad de plazas libres para hacer los aislamientos impulsó al Govern a reducirlas a finales de abril, y se liberaron alrededor de 2.000, que se llenaron con nuevos ingresos de la lista de espera.

Muy tocados

Mentxu tiene a su madre, de 96 años, en una residencia de Tarragona. “Sigue habiendo muchas restricciones. No puedo ni tocarla, ni darle besos, ni peinarla”, explica. Ahora ha visto un poco ampliadas sus opciones de visita, pero solo puede ir con ella de paseo una hora a la semana —antes lo hacía cada día, mañana y tarde—, y las visitas siguen siendo de media hora, aunque ambas estén vacunadas con la pauta completa. Reconoce que se trata de prevención, pero cuenta que tanto su madre como el resto de residentes han quedado muy tocados por el duro aislamiento. “Cuando está con nosotros, casi ni habla”, cuenta. “Esto le ha pasado una gran factura. Antes yo hacía vida ahí... A todos [los residentes], les han pasado 20 años”.

Respecto a la vacunación de los trabajadores, la cosa se complica por el hecho de que hay una alta rotación y también porque algunos de ellos no han querido vacunarse. La tasa de inmunización rebasa el 80%, pero organizaciones como Coordinadora 5+1 alertan de que en algunos centros la cifra es inferior. Carcelén apunta que les preocupa, porque, aunque los residentes estén vacunados, contraer la enfermedad siendo tan vulnerables sigue conllevando un riesgo. Pascual señala que hay que ir “rompiendo algunos tópicos” que se han

generado en los últimos meses alrededor de la vacunación, y así ampliar la tasa global. Por otro lado, una de las principales preocupaciones de la patronal es la desocupación de los centros, que llegaría al 20%. La menor capacidad de hacer ingresos, junto con la reserva de plazas para aislamientos, se suman a cierto sentimiento de miedo. “Cuesta más, pero no es lo más preocupante. Ahora mismo, las casas más seguras son las residencias”, señala Pascual.

Parece que la vida está volviendo con cuentagotas a las residencias, que están reabriéndose al exterior. Sin embargo, Carcelén recuerda que, más allá del control de la pandemia actual, hay que avanzar para resolver “los problemas que había antes”, como la falta de personal, o asegurar la atención médica desde los CAP, y evitar que se pueda repetir lo que ha pasado. Carcelén apunta que “hay que cambiar el modelo de dependencia”, algo de lo que se habló mucho durante los momentos más duros, pero que, de momento, no se está materializando.

Se recuperan algunas actividades colectivas en las residencias, pero en “grupos burbuja”

María José Carcelén: “Hay mucho trabajo por hacer; la gente ha salido muy tocada”

Una trabajadora entra en el geriátrico Palafrugell Gent Gran. A la derecha, manifestación por unas residencias dignas en Barcelona.

JUNIOR REPORT

Junior-Report.media és el diari dels joves lectors per entendre el món. Amb nous llenguatges i nous canals, expliquem els grans temes d'actualitat per despertar el seu interès davant la realitat que els envolta.

UNA DÈCADA PER SALVAR EL PLANETA

FREPIK: RAWPIXEL.COM

Coordina: Alba Fernández Candial

La degradació de la Terra s'ha accelerat els últims 200 anys, coincidint amb l'inici de la Revolució Industrial i el desenvolupament de les activitats humanes. Des de llavors, la contaminació s'ha disparat per les emissions de combustibles fòssils i el consum de materials plàstics, que s'han convertit en el principal residu del planeta.

Per conscienciar sobre la importància de protegir el medi ambient,enguany les Nacions Unides posen en marxa el Decenni de la Restauració dels Ecosistemes 2021-2030. Recuperar els entorns naturals servirà per salvar milions d'espècies d'animals i plantes, ajudarà a combatre els efectes del canvi climàtic i permetrà millorar la qualitat de vida de les persones.

Ja no n'hi ha prou de contaminar menys, ara hem de revertir el dany provocat al planeta i rescatar els ecosistemes!

**REIMAGINA
RECREA
RESTAURA**
#GeneraciónRestauración

CANVIAR EL SISTEMA PER PRESERVAR EL MÓN

Gràcies a la pressió de la societat civil i els grups ecologistes, alguns països han començat a adoptar mesures per reduir l'impacte sobre el medi ambient.

ESTATS UNITS

El president Joe Biden suspèn les perforacions de petroli i gas a l'Àrtic, en una zona on hi ha un refugi natural. D'aquesta manera, Biden fa marxa enrere en les polítiques de l'expresident Donald Trump, conegut per la seva visió negacionista del canvi climàtic.

FRANÇA

L'abril passat es va aprovar una llei per prohibir els vols nacionals de menys de dues hores i mitja. La idea és reduir les emissions dels avions, un dels mitjans de transport més contaminants, i promoure alternatives més ecològiques, com per exemple el tren.

PAÏSOS BAIXOS

Un tribunal holandès ha emès una sentència històrica que obliga la petroliera Shell a reduir un 45% les emissions contaminants durant els pròxims 10 anys. El tribunal considera que l'empresa és responsable del canvi climàtic.

ESPANYA

El maig es va aprovar la Llei de Canvi Climàtic, que inclou mesures com ara reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle, doblar l'ús d'energies renovables o assolir la neutralitat climàtica (que les emissions quedin compensades per l'absorció natural del planeta).

La Noticia del Día de JUNIOR REPORT

Cada dia, una notícia d'actualitat
amb activitats i diapositives
per treballar a l'aula.
SUBSCRIU-T'HI!

CONSEQUÈNCIES DEL CANVI CLIMÀTIC, EN DADES

- Cada tres segons es destrueix un **bosc** amb la superfície d'un camp de futbol.

- En l'últim segle han desaparegut la meitat dels **aiguamolls**, que redueixen les emissions de CO₂ ja que absorbeixen gran part del carboni de l'atmosfera.

- El 90% dels **esculls de coral** podrien desaparèixer el 2050 si no aturem l'escalfament global.

- Gairebé el 80% de les aigües residuals de tot el món s'aboquen als **oceans** sense ser tractades.

- Una tercera part de les morts relacionades amb la **calor** són provocades pel canvi climàtic.

- Milions de nens podrien morir per la **malnutrició** derivada del canvi climàtic: sequeres, inundacions i plagues d'insectes que afecten les collites.

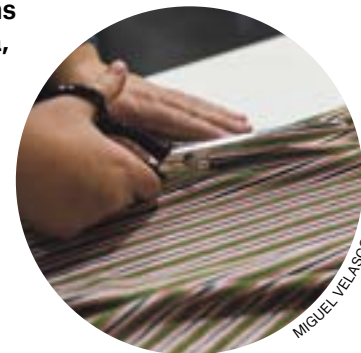
PASSA A L'ACCIÓ!

L'ONU ha creat l'etiqueta **#GeneracióRestauració** per implicar tothom en la recuperació dels ecosistemes. Hi ha moltes maneres de participar-hi!

Seguir una dieta rica en vegetals que redueixi les emissions de la indústria càrnia, una de les més contaminants

Apostar per marques sostenibles i comprar roba que duri més temps

Crear un hort urbà i implicar-hi gent del barri

Plantar un arbre

Col·laborar amb alguna organització o grup ecologista

Convèncer els teus amics per netejar un espai natural com una platja, un bosc o un parc

Reduir el consum de dispositius electrònics, la fabricació i l'ús dels quals requereix grans recursos

Comparteix les teves accions a les xarxes socials i converteix-te en un 'influencer' pel planeta!

FREEPIK: PCH/VECTOR

PEDRO MATÍ-ARXIU

GREGOR

FREEPIK

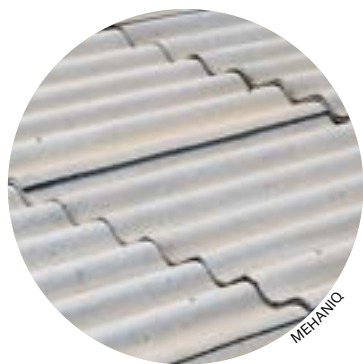
GEMMA SANCHEZ-ACN

MIGUEL VELASCO-ARXIU

GEORGE RUDY

El clamor más allá de la muerte de las víctimas del amianto

Antes de morir, algunos afectados por la sustancia nociva dejaron escrito su testimonio para acusar a Uralita. El concurso de acreedores de la empresa obstaculiza que sus herederos sean indemnizados

Los expertos prevén que el fibrocemento causará cánceres hasta 40 años después de que se retire.

Jordi Ribalaygue
CERDANYOLA DEL VALLÈS

Lo último que uno espera durante la realización de unas pruebas preoperatorias, simples y rutinarias, es el diagnóstico de una enfermedad maligna e incurable". Habla Agustín Medina sobre la dolencia que le va a costar la vida. Sus palabras transpiran entereza y no rehúyen la devastación del mesotelioma, un tipo de cáncer de pulmón que suele acortar la vida a menos de un año y que solo el polvo de amianto provoca.

Agustín vivió y trabajó hasta los 25 años junto a la fábrica de Uralita de Cerdanyola del Vallès, donde se produjeron placas de fibrocemento hasta que cerró en 1997, 90 años después de abrir. Durante décadas, los alrededores de la nave quedaron cubiertos de una fina capa blanca. "Los niños construíamos nuestros propios juguetes con recortes de uralita. En ningún momento nadie nos comentó que aquello que hacíamos fuera peligroso", recalca Agustín, a quien este medio no ha llegado a tiempo a entrevistar: falleció en julio de 2016 a los 59 años. Sin embargo, la carta que escribió medio año antes de morir habla por él.

"Es muy sencilla, pero expresa cómo se sentía por no haber sabido nada del daño que Uralita causaba", comenta su esposa, María García. Recuerda que su marido se sobrepuso al dolor para redactarla: al igual que a otros afectados terminales, los abogados del Col·lectiu Ronda le sugirieron que

María García, viuda de Agustín Medina, fallecido en 2016 por culpa del amianto.

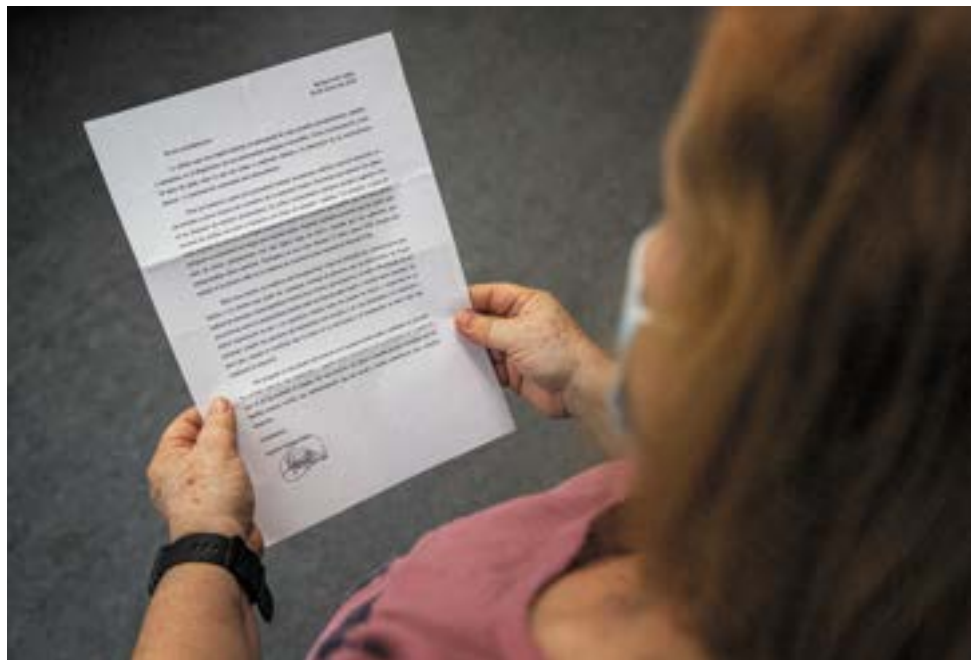
Las afecciones vinculadas al amianto tardan unos 40 años en manifestarse

"Nadie nos comentó que fuera peligroso", anotó Agustín antes de morir por el polvo tóxico

"Mi marido nunca hubiese creído que la justicia tardara tanto", asegura su viuda, María

escribiera para que la muerte no arrebatará a los jueces su testimonio acusatorio contra la compañía que esparció las fibras tóxicas sin control. "Sabía que se leería cuando él ya no estuviera. Tenía claro que no llegaría a ver el juicio", añade su viuda, una de las demandantes que se han enfrentado a la antigua Uralita y que, sin embargo, aún no han percibido una indemnización que, como ella dice, no reparará la pérdida.

Del mismo modo que otras firmas, Coemac —el nombre actual de Uralita— dilata los pleitos en su contra durante años. Por norma, apela contra las sentencias que obligan a pagar por la contaminación que hizo enfermar a empleados y también a vecinos de la factoría, como el Supremo acreditó en marzo, al ratificar que se transfieran 2,3 millones de euros a los herederos de 43 fallecidos. Sin embargo, otro obstáculo se

Arriba, la carta de Agustín. Abajo, María y Esther Costa, del Col·lectiu Ronda.

interpone para los perjudicados: Coemac cayó en 2020 en concurso de acreedores alegando incapacidad para generar ingresos con los que atender a todas las demandas. El Col·lectiu Ronda ha promovido 594 procesos judiciales por las secuelas del amianto y se ha personado en el procedimiento concursal para solicitar unos 25 millones de euros que se adeudan a sus clientes por resoluciones contrarias a Coemac.

“No tenemos garantía de que se cobrará parte o la totalidad de la cuantía”, alerta Esther Costa, abogada que representa a afectados pasivos ambientales, quienes han desarrollado afecciones por convivir con trabajadores que manipularon el material nocivo o por aspirar sus partículas al afinarse cerca de las fábricas. “Las sentencias reconocen un derecho, pero eso no equivale a que lo que establecen vaya a cumplirse

—dice Costa—. Es un crédito más de los que pueda haber y constantemente surgen nuevos acreedores en el proceso concursal”.

Coemac se declaró insolvente tres meses después de encajar una condena de 3,4 millones, el mayor varapalo judicial dictado por el amianto en España. El fallo trata los casos de ocho personas, incluidos Agustín Medina y familiares de empleados de Uralita, que contrajeron trastornos décadas más tarde por gestos en apariencia inofensivos como lavar a mano monos de trabajo, sin saber que estaban impregnados de restos insalubres. Murieron antes de que se impartiera justicia. “Es lo habitual —comenta Costa—. La esperanza de vida con un mesotelioma no llega a dos años y apenas tenemos la primera sentencia en ese tiempo”.

La afección indujo un deterioro “radical” a Agustín, que le restó fuerzas “incluso

La empresa alarga los pleitos durante años y dilata el pago de las indemnizaciones

El Col·lectiu Ronda estudia si la compañía se deshizo de activos para eludir las sentencias

para caminar”, precisa en su misiva. “Mi marido quiso denunciar porque padecía por cómo iba a dejar a la familia. He seguido con esto porque él así lo quería”, da fe su viuda, quien tendrá que esperar con probabilidad dos años más a que el Supremo se pronuncie. Aunque los demandantes tienen las de ganar, Coemac no ha retirado el recurso. El litigio podría demorarse más de siete años en finalizar desde que se inició. “Agustín nunca hubiese creído que tardase tanto”, presiente María. “La empresa siempre obstaculiza el cobro de indemnizaciones”, reprocha Costa.

Coemac cerró el último ejercicio con 10,3 millones de pérdidas. Si bien lleva años manifestando una situación incierta y resultados deficitarios que vincula a las resoluciones desfavorables, la firma se alzó con 8,6 millones de beneficios en 2017, cuando vendió sus acciones en una marca de placas de yeso por 90,4 millones de euros. El Col·lectiu Ronda sospecha que Coemac se ha deshecho con premeditación de sus unidades más rentables para eludir el pago de las condenas avaladas por el Supremo. “Tenemos indicios de una operación planeada para despatrimonializar la empresa con antelación y dejarla prácticamente inactiva”, apunta Costa. El juez ha autorizado vender la unidad productiva de Coemac y una filial suya, que en 2019 se quiso traspasar por 11 millones de euros. El importe no alcanza ni la mitad del débito con los demandantes.

Coemac contabiliza 29,3 millones de euros en reserva por unos litigios en que alberga malas perspectivas. “Son provisiones contables, no quiere decir que sea dinero en efectivo que tenga en el banco”, aclara Costa, que agrega que el Col·lectiu Ronda estudia si el concurso es fraudulento y si podría exigir responsabilidades a los administradores de la sociedad.

De las provisiones, la empresa extrajo 1,3 millones en 2020 para sufragar obligaciones derivadas de los pleitos. “No sabemos de nadie que haya cobrado la indemnización en el último año”, asegura José Luis Gómez, vicepresidente de la Asociación de Víctimas Afectadas por el Amianto en Cataluña, que cree que la supuesta insolvencia de Coemac es una “triquiñuela”

para zafarse de resarcir a las víctimas. Junto a otras entidades, promueve un fondo de indemnización estatal que el Congreso ha empezado a diseñar. “Es la única forma de garantizar que cobren al menos una parte. La paradoja será que financiaremos con nuestros impuestos lo que debería haber pagado una empresa que se enriqueció”, constata Costa.

Pese a que se prohibió comercializar hace 19 años en España, se siguen diagnosticando dolencias debidas al amianto, que se expandió como material de obra. El doctor emérito Josep Tarrés registró 220 mesoteliomas en Cerdanyola, Ripollet y el conjunto del Vallès Occidental entre 1975 y 2018, con un crecimiento disparado en el último tramo de examen. “Estamos en rampa ascendente. La curva de casos de trabajadores ha hecho meseta, pero crece a expensas de los diagnósticos de convivientes con empleados y afectados ambientales. Hay de 12 a 15 casos nuevos por año”, concreta Tarrés. De hecho, al Col·lectiu Ronda acuden más víctimas que no trabajaron en las fábricas que exoperarios.

La otra cara del problema es el fibrocemento que permanece instalado. La Unión Europea obliga a erradicarlo antes de 2032, y Tarrés clama desde hace años por retirarlo para frenar una “pandemia evitable”: “Aunque todo el amianto desapareciera, seguirían detectándose mesoteliomas durante unos 40 años, que es el periodo de latencia hasta que la patología se manifiesta. Ahora hay millones de microfocos en tejados y construcciones deterioradas que expulsan amianto a la atmósfera, con lo que toda la población está expuesta”.

María siente que los damnificados del amianto cargan con “una injusticia muy grande”: “Se sabía que esto era mortal desde los años 40, y lo dejaron pasar”. “Me pregunto si una simple advertencia en el pasado podría haber cambiado mi presente”, anotó Agustín hace cinco años, antes de morir. Coemac se ha excusado en el proceso concursal para no responder a este medio.

La fábrica de Uralita, al lado del tren.

El miedo a la covid-19: puerta de entrada para la vigilancia tecnológica

En nombre de la seguridad y la salud, varios gobiernos han implementado nuevos sistemas de control que pueden estigmatizar a ciertos colectivos, como las personas migrantes o los activistas políticos

El Gobierno español utilizó un programa de la empresa israelí NSO Group para espiar los teléfonos de los políticos independentistas Roger Torrent –en la imagen–, Ernest Maragall y Anna Gabriel.

Paula Ericsson Navarro
BARCELONA

Muchos gobiernos han utilizado la dicotomía entre libertad y seguridad en múltiples ocasiones para aumentar la vigilancia y el control de la sociedad. Con la pandemia, se ha añadido un ingrediente más: la salud. Bajo el mantra que promete que con más seguridad habrá más salud, se ha impulsado la vigilancia tecnológica sin que haya un debate público al respecto y sin una regulación consensuada por la población civil. El informe *Vigilancia hi-tech en tiempos del covid-19* analiza en qué modo las empresas y los gobiernos han dado pasos adelante en este sentido durante la pandemia. Uno de los coautores del informe e investigador del Observatori de Drets Humans i Empreses al Mediterrani (ODHE), Carlos Díaz, explica que a través de la crisis sanitaria se ha vuelto a encender el debate –que para los autores “es inexistente”– entre libertad y seguridad, pero en esta ocasión, en vez de poner como amenaza el terrorismo internacional, se ha usado la salud como argumento. “Cuando hay un gran cambio social, los grandes poderes y las Administraciones pretenden instaurar su modelo de vida, que en este caso es más control y menos libertad”, denuncia. Otra de las autoras del informe y también investigadora del ODHE, Nora Miralles, añade que durante la pandemia la gente ha elegido seguridad en vez de libertad, pero esto “no ha mejorado la salud pública”.

El informe, centrado en el Estado español, señala cuáles son las tecnologías y empresas que se han utilizado en España, ya

fuera antes o durante la pandemia. Una de ellas es NSO Group, una empresa israelí que prueba su tecnología en población palestina y en otros territorios en conflicto, “donde se hacen vulneraciones constantes del derecho internacional humanitario”, añade la coordinadora de ODHE/Shock Monitor en Novact, Lina María González. Esta tecnología se usa supuestamente para vigilar delitos de criminalidad de gran escala, como el terrorismo. Pero el Gobierno español utilizó un programa de esta empresa, Pegasus, para espiar los teléfonos de los políticos independentistas Roger Torrent, Ernest Maragall y Anna Gabriel. “No es sorprendente este procedimiento por parte de empresas que ya sostienen su *marketing* sobre la vulneración de derechos humanos, aunque no sabemos si la empresa sabía que el Gobierno español lo usaría con esa finalidad”, apunta Miralles. “No se pueden buscar pruebas aleatoriamente en

Imágenes para identificar a activistas

El juicio contra 13 estudiantes a quienes la Fiscalía reclama ocho años y medio de cárcel y 11.500 euros de multa por una protesta de marzo de 2017 para reclamar la rebaja de las tasas universitarias ha puesto de manifiesto algo que cualquier manifestante intuía: la Policía catalana los graba y archiva esas imágenes para identificarlos. “La protesta fue grabada por la Brimo y sirvió también de base identificadora. Teníamos las caras, las identidades; era la misma reivindicación, la misma plataforma”, afirmó uno de los policías al testificar.

nuestras comunicaciones privadas antes de que se cometa un delito. Con este planteamiento se nos convierte a todos en presuntos delincuentes, y a nuestras actividades, en sospechosas”, opina el responsable de tecnología y derechos humanos de Amnistía Internacional, Carlos de las Heras.

En ese sentido, Miralles, Díaz y González coinciden en que estas tecnologías suelen criminalizar más a ciertos colectivos, como las personas migradas y musulmanas y los activistas políticos, que se presentan como “amenazas” para la seguridad nacional de un país. Como señala el informe, Madrid es la quinta ciudad europea con más cámaras de reconocimiento facial. Miralles apunta que el despliegue de esta tecnología no suele ser uniforme, sino que se concentra en barrios donde hay más población migrada, y eso, además de generar más estigmatización, limita el uso del espacio público. “Si no tienes derecho a la residencia, no te expondrás a las cámaras”, apunta. “La identificación facial se usa para determinar la identidad de una persona, lo cual constituye una violación del derecho a la

NURIA TORRES-ACN

Una cámara de videovigilancia instalada en la calle de la Cort de Valls (Alt Camp).

privacidad, dificulta el derecho de reunión pacífica y el derecho a la libertad de expresión, y puede afectar de forma desproporcionada a grupos marginados y menoscabar el derecho a la igualdad y a no sufrir discriminación”, denuncia De las Heras.

Ahora bien, la videovigilancia también ha llegado a la frontera. En 2013, el Ministerio del Interior español adjudicó la instalación de 42 dispositivos de videovigilancia en la valla que separa Melilla de Marruecos. Según EFE, la empresa a la que se había confiado el proyecto era Cobra Instalaciones y Servicios S.A., filial del Grupo ACS. Además, el Consejo de Ministros de España aprobó en 2019 instalar de un nuevo sistema de circuito cerrado de televisión (CCT) en el perímetro fronterizo de Ceuta, que incluye 66 cámaras.

La vigilancia en la pandemia

La pandemia ha impulsado empresas como la *start-up* catalana CTRL4 Enviro, que cuenta con un sistema capaz de analizar anónimamente las imágenes ya disponibles de las cámaras de CCTV para contro-

lar el distanciamiento social, el uso adecuado de la mascarilla y la densidad de ocupación, por ejemplo, en una playa de Castelldefels. “Es una medida que nos puede parecer adecuada al contexto, pero no sabemos qué cantidad de datos almacena el *software*, qué destrucción de estos datos habrá...”, alerta Miralles. La realidad es que cada vez hay más tecnologías que en el espacio público recogen datos privados sin que haya control ni consentimiento por parte de la población.

Otra tecnología que se visibilizó, sobre todo durante el confinamiento total, han sido los drones. La Policía local los ha usado previamente para vigilar el desalojo y acceso a eventos masivos, pero también para controlar qué personas se saltaban las restricciones e iban a sus segundas residencias. “Los han usado todos los cuerpos policiales, por lo que tenemos muchos actores que están almacenando datos y que sobrevuelan propiedades privadas sin ninguna regulación y sin saber el uso que están haciendo de tus datos ni si tienen unas directrices claras”, remarca.

Regular derechos digitales para evitar un futuro distópico

Expertos y activistas piden definir un marco legal europeo con la sociedad civil para proteger la información sobre la población

P. E. N.
BARCELONA

El responsable de tecnología y derechos humanos de Amnistía Internacional (AI), Carlos de las Heras, matiza que todas las medidas “deben ser establecidas previamente por ley, estar sometidas a mecanismos externos de supervisión independientes y al control judicial, y deben ser necesarias, proporcionales y justificadas para objetivos legítimos de salud pública”. La coordinadora de ODHE/Shock Monitor en Novact, Lina María González, apunta que la regulación europea aún está en discusión, por lo que se pueden añadir cambios y propuestas.

Tanto ella como los coautores del informe *Vigilancia hi-tech en tiempos del covid-19*, Nora Miralles y Carlos Díaz, defienden que se deben incluir a los organismos locales y a la ciudadanía en esta discusión. De hecho, el Ayuntamiento de Barcelona forma parte de la Coalición de Ciudades por los Derechos Digitales, que apuesta por lo que denominan “el humanismo digital” y pretende “proteger y promover los derechos digitales de la ciudadanía a nivel global”. Miralles lamenta que aún no haya un debate público lo suficientemente amplio como para que la ciudadanía entienda hasta qué punto pueden llegar a vulnerarse sus derechos si no se regula el uso de esta tecnología de control en el espacio público. “En las redes sociales hay legislaciones que regulan el uso de los datos, pero en el espacio público no tienes capacidad de imponer tu consentimiento”, denuncia.

Tanto el Real Decreto Digital 14/2019 como la Ley Orgánica 7/2021 de protección de datos preocupan a los expertos consultados. La primera, porque según AI “amplía de manera desproporcionada los poderes del Gobierno español para intervenir las redes y las comunicaciones. Introduce una modificación en la Ley General de Telecomunicaciones que no solo amplía los motivos por los que el Gobierno podría intervenir las telecomunicaciones, añadiendo el concepto demasiado vago de *orden público*, y además tampoco especifica de qué manera se podría realizar esa intervención”, denuncia. En el caso de la Ley Orgánica 7/2021, según Díaz, generaría “una base de datos biométricos”, lo que como explica González permite hacer perfiles asociados a la sexualidad, procedencias o religión, características que podrían formar parte en la toma de decisiones de los procesos judiciales. “Esta ley permite que, en nombre de la seguridad pública, puedan acceder a datos de tu vida personal para hacerte el perfil”, detalla.

ROGER SEGURA-ACN

Un agente de la Guàrdia Urbana de Tarragona hace aterrizar un dron.

La Ley 7/2021 permite acceder a datos personales por “seguridad pública”

¿Materia oscura en lugar de agujero negro?

Nuevos indicios sobre la naturaleza del objeto compacto supermasivo Sagitario A, que fue sujeto del premio Nobel de Física del año pasado

Malen Ruiz de Elvira
MADRID

Una nueva y espectacular imagen del centro de la Vía Láctea, ese lugar de extrema actividad supuestamente habitado y gobernado por un agujero negro supermasivo, muestra con gran detalle la región e incluye fenómenos enigmáticos gobernados por el magnetismo y la relatividad. Sin embargo, un grupo de astrónomos se atreve, también ahora, a negar la mayor y apuesta por que el agujero negro, llamado Sagitario A y sujeto del premio Nobel de Física de 2020, sea en realidad una gran masa de materia oscura.

El centro de la Vía Láctea es un lugar muy difícil de observar desde el Sistema Solar porque, a pesar de su cercanía relativa, en medio hay grandes y densas nubes de gas y polvo. La nueva imagen es un mosaico que combina numerosas observaciones hechas en frecuencias no visibles, con el telescopio espacial Chandra en rayos X y con el radiotelescopio Meerkat en frecuencias de radio. Abarca regiones por encima y por debajo del plano galáctico, donde se encuentra la mayoría de las estrellas.

Lo que no se ve en el nuevo panorama, lógicamente, es el agujero negro, aunque sí el resultado de fenómenos inducidos por esta zona de enorme densidad, como chorros de materia eyectados en regiones próximas. Tampoco se podría ver si fuera en realidad una gran masa de materia oscura, que es lo que cree un grupo de astrónomos del Centro Internacional de Astrofísica Relativista (ICRA) de Italia, en su mayoría de países sudamericanos. “Los datos del movimiento de las estrellas S alrededor del centro galáctico recogidos durante los últimos 28 años implican que Sagitario A alberga un objeto compacto supermasivo de unos cuatro millones de masas solares, un resultado que mereció el premio Nobel de Física de 2020”, señalan los investigadores, entre ellos Jorge Armando Rueda. Se ha aceptado de forma no crítica que este objeto es un agujero negro, arguyen los científicos, y existen indicios de que no lo es. Entre estos indicios citan la trayectoria de una nube de gas llamada G2 que no fue absorbida en 2014 por el agujero negro a pesar de su proximidad y la ausencia de observaciones a distancias cercanas al horizonte de sucesos que confirmen su existencia.

Tras haber presentado anteriormente la hipótesis de la materia oscura en el centro de la galaxia, los astrónomos han hecho una simulación de la Vía Láctea con el movimiento de las 17 estrellas cercanas más estudiadas, los datos de rotación del halo externo de la galaxia y una masa de materia oscura en su centro. Tras ejecutar la simulación, creen que su hipótesis sale reforzada. Aventuran, además, que lo que hay en el centro galáctico es un denso núcleo de darkinos, unas hipotéticas partículas del tipo de los fermiones, que tendrían en esta configuración características muy similares a las que se atribuyen a un agujero negro. En inglés, el lenguaje de la ciencia, *dark* significa “oscuro”.

Hay que recordar que se desconoce la composición de la materia oscura, cuya presencia se infiere de la propia existencia de las galaxias, en las que falta masa observable para evitar su desaparición. En la actualidad se estima que la materia oscura forma el 27% del contenido del universo, mientras que la visible solo es el 5%. El resto sería la también misteriosa energía oscura.

Incluso si tuvieran razón estos investigadores, el jurado del premio Nobel no se habría pillado los dedos, porque se dio a dos astrónomos exactamente “por el descubrimiento de un objeto compacto supermasivo en el centro de nuestra galaxia”, aunque sí se mencionaba que un agujero negro era la única explicación entonces disponible para lo observado. Por ahora, sigue siendo la más convincente.

Los dos artículos con el resultado de los trabajos citados –la nueva imagen y la hipótesis de la materia oscura– se publican en la revista científica *Monthly Notices of the Royal Astronomical Society*.

La nueva imagen combina observaciones hechas en frecuencias de rayos X y radio

Científicos creen que lo que hay en el centro galáctico es un denso núcleo de darkinos

La materia oscura forma el 27% del universo, y la visible, el 5%; el resto es energía oscura

Nuevo panorama del centro de la Vía Láctea en rayos X –naranja, verde, azul y violeta– y radio –gris y lila.

Covid-19 'Simulacrum' en Wuhan

Àngel Ferrero

El presidente de Estados Unidos resucita la teoría de que el SARS-CoV-2 pudo haber escapado del Instituto de Virología de Wuhan. Los medios, lejos de ejercer su función crítica, se suman al coro

En un ensayo escrito en 2014 para la revista *Harper's*, el politólogo Adolph Reed Jr. exponía el argumento circular en el que estaba atrapada la izquierda estadounidense. “Cada acto indeseable realizado por una administración Republicana es, *eo ipso*, prueba de que, si el candidato Demócrata hubiese ganado, las cosas habrían ido mucho mejor”, escribía Reed Jr., pero “cuando los demócratas han estado en el gobierno, la imaginada amenaza omnipresente del espantajo republicano ha continuado siendo una limitación constante a la acción y un pretexto para suprimir las críticas desde la izquierda”. Reed Jr. también apuntaba cómo la izquierda estadounidense se ha convertido en rehén de los ciclos electorales y el sistema bipartidista. “Cada elección se vuelve ahora un momento cargado de urgencia, un asunto de vida o muerte que excluye el disenso o incluso la reflexión –seguía–; solo hay una opción en un año electoral, y esa es elegir, a cualquier precio, a quien sea el demócrata que se presente”.

A pesar de que el fenómeno Bernie Sanders tomó por sorpresa al *establishment* del Partido Demócrata, seguimos encontrándonos más o menos en la misma lógica,

que bien vale para el giro de 180 grados realizado por los medios de comunicación occidentales respecto al origen de la covid-19 después de que el presidente de los Estados Unidos, Joe Biden, encargase a los servicios secretos investigar la posibilidad de que se hubiese producido una fuga en el Instituto de Virología de Wuhan para redactar un informe en el plazo de 90 días.

Como se ha recordado ya, esa misma hipótesis fue desmontada y ridiculizada cuando la defendió el presidente Donald Trump, pero, como quiera que el presidente ahora es un demócrata y no un republicano, “la teoría del accidente de laboratorio en Wuhan como origen de la pandemia gana fuerza”, como titulaba *El País* el 27 de mayo. El 1 de junio nos enteramos de que *The Washington Post* –que tiene por lema “la democracia muere en la oscuridad”– modificó el titular de una noticia de hace 15 meses sobre el senador republicano Tom Cotton y la “teoría de la conspiración que ya ha sido desacreditada” pasaba a ser una “teoría marginal que los científicos han disputado”.

El sábado pasado *El País* volvía a la carga con un reportaje sobre “un grupo multidisciplinar organizado de forma espontánea en Twitter” que “lleva un año investigando

Para Reed Jr. la izquierda estadounidense se ha convertido en rehén de los ciclos electorales

La misma hipótesis, ridiculizada cuando la defendió Trump, gana fuerza con Biden

Ames: “La mayor ventaja de la teoría del accidente del laboratorio: es casi imposible refutarla”

Un hospital temporal construido el año pasado en Wuhan (China).

el trabajo del Instituto de Virología de Wuhan” y del que forma parte un ingeniero industrial en paro y varios usuarios anónimos en redes sociales. “Lo veo como un gran sudoku”, declaraba al periódico este “detective de Internet” que traducía los documentos del chino con Google Translate. Todo muy serio: un día China es una dictadura totalitaria que reprime a su población con métodos orwellianos, y al siguiente un tío en Chamartín ha descubierto el escándalo del siglo utilizando Google Maps.

Todo esto sin entrar, por supuesto, en la credibilidad de las propias agencias de inteligencia estadounidenses. “La mayor ventaja de la teoría del accidente del laboratorio, desde el punto de vista de los neoconservadores y Langley [la ciudad donde se encuentra la sede de la CIA], es que es prácticamente imposible refutarla, y la falta de pruebas se presentará como una prueba; todo lo que se requiere es mantener con vida la duda”, comentaba el periodista estadounidense Mark Ames en Twitter. Otra ventaja es que la sobrevenida importancia de esta noticia resulta muy útil para desplazar el foco de atención del hecho de que Estados Unidos es el país con más contagios y muertes por covid-19: más de 33 millones de contagios confirmados y 596.000 fallecidos en el momento de escribir estas líneas.

Todos los errores de la prensa que condujeron a la desastrosa invasión de Irak en 2003 han sido olvidados. El secretario de Estado estadounidense, Anthony Blinken, podría repetir la hazaña de Colin Powell y presentarse en cuestión de semanas ante el

Las guerras comerciales de Biden

Parafraseando a *Clausewitz*, ¿es Biden la continuación de Trump por otros medios? Para el editor de *Counterpunch*, Jeffrey St. Clair, “no es demasiado pronto para admitir que las políticas de Biden son trumpismo con un rostro humano(ide)”. Un ejemplo reciente: el 3 de junio Reuters informaba de la firma de una orden ejecutiva que prohibía a empresas de EE. UU. invertir en decenas de compañías chinas con supuestos vínculos con sectores de defensa o inteligencia, ampliando una medida aprobada por Trump.

Consejo de Seguridad de la ONU con un matraz de laboratorio, un puñado de diapositivas de PowerPoint con infográficos y simulaciones en 3D y, de ese modo, convencer a “la comunidad internacional” –esto es, los medios de comunicación generalistas en EE. UU. y sus aliados– de que el origen de la pandemia fue un accidente en el Instituto de Virología de Wuhan. Como entonces, nos encontramos ante una forma política del *simulacrum* de Jean Baudrillard: no una copia de algo real, sino una verdad por su propio derecho. “Somos un imperio y, cuando actuamos, creamos nuestra propia realidad”. La frase era de Karl Rove, asesor de George W. Bush. Otra lección que, al parecer, los medios han olvidado.

Llibertat: l'escola pública que els pares somniaven

L'actual Institut-Escola Llibertat, a cavall entre Sant Crist i Montigalà, manté l'esperit amb què va néixer l'any 1978, fruit de la lluita veïnal: les famílies són participants de tot el procés educatiu dels seus fills

Montse L. Cucarella
BADALONA

La Roser i l'Antonio van arribar a Catalunya –provinents de Castelló i de Còrdova, respectivament– a finals dels anys 60. Quan es van casar, van anar a viure al barri de Sant Crist de Badalona, una zona de la ciutat que començava a acollir molts veïns vinguts d'arreu d'Espanya. Amb la fi del franquisme i l'arribada de la democràcia, a finals de la dècada dels 70, mancaven molts serveis públics a la ciutat. I l'educatiu era un d'ells.

Els moviments veïnals van ser molt importants en barris humils que somniaven amb la prosperitat. L'Antonio i la Roser s'hi van implicar molt: formaven part de l'Associació de Veïns de Sant Crist de Can Cabanyes i es van manifestar en diverses ocasions a les portes de l'Ajuntament. “Haviem de lluitar i reivindicar el que volíem per al barri”, recorda l'Antonio. Una d'aquestes manifestacions, de les més multitudinàries, demanava una escola pública. A Sant Crist només hi havia tres acadèmies privades. Per això, el veïnat, incansable, va decidir unir-se per crear, amb les seves pròpies mans, la primera escola pública del barri. Així naixia el 1978 l'Escola Llibertat: un centre format per nou aules construïdes per les famílies i amb mestres –al principi sense cobrar– que van impulsar un curs amb 230 alumnes.

La lluita veïnal del barri de Sant Crist als anys 70 no es pot explicar sense destacar la tasca de Jordi Dauder. L'actor, nascut a Badalona i exiliat a França durant el fran-

Manifestacions al barri de Sant Crist per demanar una escola pública. A dalt a la dreta, Jordi Dauder durant les mobilitzacions.

Els veïns van ocupar els baixos d'una església per convertir-los en una escola pública per al barri

Jordi Dauder va liderar el moviment veïnal per reivindicar una escola pública i de qualitat

quisme, es va implicar molt en la reivindicació per l'escola pública. “Vam tenir molta sort quan Jordi Dauder va venir a viure al barri, ens va ajudar moltíssim”, recorda amb emoció Cisco Melgarejo, actual president de l'AV Sant Crist de Can Cabanyes.

Jordi Dauder, un dels fundadors de la Lliga Comunista Revolucionària, tenia amics mestres a qui va cridar per iniciar el projecte de l'Escola Llibertat. L'Enric Elejalde era un d'ells: “Coneixia Jordi Dauder del partit, i em semblava bé el que plantejava, una escola on els pares tinguessin

una participació activa i amb una pedagogia renovada”. I tant ell com la seva parella, l'Estela Fernández, van decidir implicar-se en la lluita.

Però no va ser fàcil. Per començar, no tenien espais. Per això, el veïnat, reunit en assemblea, va decidir ocupar els baixos de la parròquia de la Mare de Déu de Montserrat per construir-hi sis aules. “Els capellans ens amargaven la vida, però, amb paciència, vam aconseguir que entenguessin que volíem una escola, una millora per al barri”, explica Melgarejo. També van utilitzar un

edifici buit, proper a l'església, on van fer tres aules més. "Ho vam enrajolar, pintar i dividir en diferents classes", recorda.

"Sense gent tan entregada, no ho hauríem aconseguit", assegura Enric Elejalde. El mestre, que vivia a Barcelona i acabava d'aprovar les oposicions, va decidir apostar pel projecte veïnal. D'aquesta manera, l'any 78, alguns mestres engegaven l'ensenyament a l'Escola Llibertat –el nom triat durant una assemblea veïnal– de franc. Quan, per fi, l'Administració va reconèixer el centre educatiu de manera oficial, es van fer els nomenaments pertinents, i mestres com l'Enric Elejalde començaven a treballar a l'escola. "Vam començar el curs amb moltíssima il·lusió", recorda. Dos anys després de la posada en marxa de l'Escola Llibertat en espais gestionats per les famílies, el projecte educatiu es traslladava a l'edifici definitiu, ubicat a la frontera amb el barri de Montigalà.

Una escola socialitzada

Les assemblees veïnals decidien quin projecte d'escola volien. I un dels trets diferencials de l'Escola Llibertat era la socialització. "Tot era de tothom: les famílies pagaven una quota única i, si no la podien assumir, es cobria aquella part amb els diners de la resta", detalla Estela Fernández, que va ser mestra de l'escola durant 28 anys. "Des que els nens entraven per la porta de l'escola, eren tractats com a iguals", recorda. Si es feien excursions, tots els alumnes hi anaven, i tots tenien l'oportunitat de fer activitats extraescolars. Eren gratuïtes perquè els pares i les mares s'encarregaven d'organitzar-les: tallers de costura, de pintura o entrenaments de futbol eren liderats per les mateixes famílies.

"Vivim en un barri humil, i que hi hagués un fons comú i que tot estigués socialitzat ens va ajudar molt a tots", diu l'Antonio Mateo. Ell i la Roser Nebot, que havien lluitat des del primer dia, van portar el seu primer fill a l'Escola Llibertat el segon any de la seva posada en marxa. "Per a nosaltres era un orgull", reconeix l'Antonio. "Ens deixaven participar en tot el que es feia, era la nostra escola", recorda la Roser. "Les aules no estaven mai tancades als pares, hi podien entrar sempre que volien i la programació sempre s'acabava definint de manera conjunta", afirma l'Estela Fernández. "Érem una comunitat educativa de veritat".

Pioners en la immersió lingüística

L'escola convocava una assemblea general, que era el màxim òrgan decisiu. S'hi arribaven a reunir fins a un centenar de persones per prendre decisions sobre el projecte educatiu del centre. Una d'aquestes assemblees va votar, el 1982, l'impuls de la immersió lingüística. "Ensenyant català només en una assignatura no arribàvem enlloc", assegura Fernández. Es van reunir amb tants experts com van poder per ini-

Els pares i les mares són participants de les activitats de l'escola des dels seus inicis

Antonio Mateo i Roser Nebot, veïns de Sant Crist: "L'Escola Llibertat és com un fill nostre"

ciar el projecte que portaria el català a gairebé totes les assignatures en una escola ubicada en un barri on un percentatge molt elevat de les famílies eren castellano-parlants. "Nosaltres ens sentim orgullosos com a pares", diu la Roser Nebot sobre l'inici de la immersió lingüística a l'escola. Tant ella com l'Antonio parlen en català i reconeixen que va ser gràcies, en part, a l'educació dels seus fills. La immersió lingüística es va iniciar a l'Escola Llibertat el curs 83-84. Va ser la primera escola pública de Badalona que ho feia.

L'esperit es manté

L'arribada de la segona onada migratòria a principis del segle XXI va sacsejar el barri de Sant Crist. "Moltes famílies de tota la vida van marxar", recorda la directora actual de l'Escola Llibertat, Muntsa Roca. Al centre hi van arribar moltes famílies del Magrib i del Pakistan, i "va costar molt que s'hi impliquessin", assegura Roca. Tot i així, l'empenta de la comunitat educativa ha fet que es recuperi aquell esperit: els pares i les mares segueixen participant en les activitats de l'escola i tots els alumnes poden participar en totes les activitats, sigui quina sigui la situació econòmica de la família. Amb el temps, s'han perdut algunes coses pel camí, com per exemple les activitats extraescolars que els pares organitzaven de forma voluntària. "No poder-se pagar les extraescolars és una discriminació, perquè hi ha nanos que surten de l'escola i no tenen on anar", reconeix la directora.

El Llibertat és, des del curs passat, un institut-escola. "Ens ajuda a poder garantir l'èxit escolar dels alumnes", diu Roca. "Per a nosaltres és una gran oportunitat, perquè fins i tot venen alumnes d'altres escoles a fer la secundària", afegeix. L'actual directora del centre, que lidera el projecte des de fa 12 anys, reconeix la tasca que es va fer des de l'inici. "Cada vegada hi ha més implicació dels pares en les escoles, però, que estigui tan consolidada com aquí, no ho havia vist mai", manifesta Roca.

"L'Escola Llibertat és com un fill nostre", afirma la Roser, orgullosa. Quaranta-tres anys després, tant ella com l'Antonio s'emocionen quan recorden l'èxit que va obtenir aquella lluita incansable.

FOTOS: MONTSE GIRALT

MÉS DE QUATRE DÈCADES D'HISTÒRIA

Quan portaven dos anys als espais aconseguits a Sant Crist, l'Escola Llibertat es va traslladar a l'edifici definitiu, a tocar de Montigalà, on ara un mosaic de dibuixos reflecteix com és el centre. Convertit en un institut-escola, acull alumnes de primària i secundària i, després de quatre dècades, la implicació dels pares segueix intacta.

EL QUINZE

de **Público**

PUNTUALS, PROPERES I POPULARS

Biblioteques

BARCELONA

Bib. Ateneu Barcelonès
Bib. Barceloneta-La Fraternitat
Bib. Bellvitge
Bib. Bon Pastor
Bib. Camp de l'Arpa-Caterina Albert
Bib. Can Rosés
Bib. Canyadó i Casagemes-Joan Argenté
Bib. Canyelles
Bib. El Carmel-Juan Marsé
Bib. Clarà
Bib. El Clot-Josep Benet
Bib. Collserola-Josep Miracle
Bib. Les Corts-Miquel Llongueras
Bib. Esquerra de l'Eixample-Agustí Centelles
Bib. Fort Pienc
Bib. Francesc Candel
Bib. Francesca Bonnemaison
Bib. Gòtic-Andreu Nin
Bib. Guinardó-Mercè Rodoreda
Bib. Horta-Can Mariner
Bib. Ignasi Iglésias-Can Fabra
Bib. Jaume Fuster
Bib. Joan Miró
Bib. Nou Barris
Bib. Poblenou-Manuel Arranz
Bib. Poble-sec-Francesc Boix
Bib. Ramon d'Alòs-Moner
Bib. Les Roquetes
Bib. Sagrada Família-J. M. Ainaud de Lasarte
Bib. La Sagrera-Marina Clotet
Bib. Sant Antoni-Joan Oliver
Bib. Sant Gervasi-Joan Maragall
Bib. Sant Martí de Provençals
Bib. Sant Pau-Santa Creu
Bib. Trinitat Vella-José Barbero
Bib. Vallcarca i els Penitents-M. Antonieta Cot
Bib. Vapor Vell
Bib. Vila de Gràcia
Bib. Vilapicina i la Torre Llobeta
Bib. Zona Nord

ABRERA

Bib. Josep Roca i Bros

AIGUAFREDA

Bib. Lluís Millet i Pagès

BADALONA

Bib. Can Casacuberta
Bib. Llefià-Xavier Soto
Bib. Lloreda
Bib. Pomar

BADIA DEL VALLÈS

Bib. Vicente Aleixandre

BALSARENY

Bib. Pere Casaldàliga

BARBERÀ DEL VALLÈS

Bib. Esteve Paluzie

CASTELLDEFELS

Bib. de Castelldefels-
Ramon Fernández Jurado

CERDANYOLA DEL VALLÈS

Bib. Central de Cerdanyola

CORNELLÀ DE LLOBREGAT

Bib. Marta Mata
Bib. Sant Ildefons

ESPLUGUES DE LLOBREGAT

Bib. Central Pare Miquel

GAVÀ

Bib. Josep Soler Vidal
Bib. Marian Colomé

L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Bib. La Bòbila
Bib. La Florida
Bib. Josep Janés
Bib. Santa Eulàlia

EL MASNOU

Bib. Joan Coromines

MOLINS DE REI

Bib. Pau Vila

MONTCADA I REIXAC

Bib. Can Sant Joan
Bib. Elisenda de Montcada

Vallès Occidental

Baix Llobregat

MONTGAT

Bib. Tirant Lo Blanc

EL PAPIOL

Bib. Valentí Almirall

EL PRAT DE LLOBREGAT

Bib. Antonio Martín

PREMIÀ DE DALT

Bib. Jaume Perich i Escala

PREMIÀ DE MAR

Bib. Martí Rosselló i Lloveras

RIPOLLET

Bib. Ripollet

RUBÍ

Bib. Mestre Martí Tauler

SABADELL

Bib. Can Puiggener
Bib. del Nord
Bib. de Ponent
Bib. Els Safareigs
Bib. del Sud
Bib. Vapor Badia

SANT ADRIÀ DE BESÒS

Bib. Font de la Mina
Bib. Sant Adrià

SANT ANDREU DE LA BARÇA

Bib. Aiguestoses

SANT BOI DE LLOBREGAT

Bib. Jordi Rubió i Balaguer
Bib. Maria Aurèlia Capmany

SANT CUGAT DEL VALLÈS

Bib. Central Gabriel Ferrater
Bib. de Mira-sol-Marta Pessarrodona
Bib. de Volpelleres-Miquel Batllori

SANT FELIU DE LLOBREGAT

Bib. Montserrat Roig

SANT JOAN DESPÍ

Bib. Mercè Rodoreda
Bib. Miquel Martí i Pol

SANT JUST DESVERN

Bib. Joan Margarit

SANTA COLOMA DE GRAMANET

Bib. Can Peixauet
Bib. Central de Santa Coloma de Gramenet
Bib. del Fondo
Bib. Singuerlin-Salvador Cabré

Distribució
gratuïta i
personalitzada.
Segmentació
territorial a l'àrea
metropolitana

40.000
exemplars
setmanals

Maresme

Barcelonès

Punts de recollida

Arc de Triomf
Bac de Roda
Badalona-Pompeu Fabra
Baix Llobregat
Barceloneta
Bellvitge
Can Vidalet
El Carmel
Catalunya
Ciutadella-Vila Olímpica
Mercat de Collblanc
Escola Industrial
Espanya
Fabra i Puig
Fondo
Fontana
Francesc Macià
Glòries
Horta
Hospital Clínic
Jaume I
Lesseps
Lluçmajor
Maria Cristina
Palau Reial
Palau Robert
Paral·lel
Passeig de Gràcia-Gran Via
Poblenou
Pubilla Casas
Rambla Catalunya-Rosselló
Rambla-Boqueria
Sagrada Família
Sagrera
Sant Adrià de Besòs-Joan XXIII
Sant Andreu
Santa Eulàlia-Torrassa
Sants Estació
Sarrià
Torrassa
Universitat
Ronda Universitat-Pelai
Vall d'Hebron
Virrei Amat
Zona Universitària

L'HORA DE MONTSERRAT ROIG

L'ATENEU BARCELONÈS REIVINDICA EL LLEGAT DE L'ESCRITORA DILLUNS AMB UN ACTE ON CARME RIERA, NAJAT EL HACHMI I ANNA PUNSODA COMENTARAN LA SEVA OBRA

Lídia Penelo
BARCELONA

Explicar per què la Montserrat Roig és un referent ben viu és un dels objectius del diàleg que hi haurà dilluns vinent, 14 de juny, a l'Ateneu Barcelonès. Les encarregades de reivindicar el llegat de la Roig seran les escriptores Carme Riera, Najat El Hachmi, Anna Punsoda i Lluïsa Julià, la vicepresidenta primera de l'Ateneu Barcelonès. Julià, investigadora i estudiosa de l'obra de Montserrat Roig, anirà introduint els temes a tractar. Per ella, Roig és una figura fonamental en la història de la cultura catalana, la considera la baula que connecta amb una generació escapçada per la Guerra Civil. “Els escriptors joves de la seva generació no fan l'associació d'idees que ella fa amb la societat, i ella arrela amb la societat de la transició. A més, la seva narrativa té un fons documentalista i periodístic a banda d'una llengua molt treballada que la fa única”, explica Julià.

Una foto amb la Capmany

Seguint aquest fil, per Julià és molt explícita una de les darreres fotografies que es van fer plegades Maria Aurèlia Capmany i Montserrat Roig, el 1991. “Per mi aquesta foto exemplifica la voluntat que tenia la Roig de fer d'enllaç, de fer de baula amb la República i tancar amb 40 anys de dictadura. Per ella, la Capmany era un referent literari i també com a dona. En el temps de la Roig les dones deixen de ser bolets sense relacionar-se, i en el moment d'aquesta foto s'escenifica aquest traspàs generacional, i això per mi és essencial”, destaca Julià.

Per la seva banda, el primer contacte que l'escriptora Najat El Hachmi va tenir amb Montserrat Roig va ser quan anava a l'institut i va llegir *Ramona, adéu*. Després s'hi va interessar per iniciativa pròpia i s'hi va enganxar amb *Digues que m'estimes encara que sigui mentida*, un llibre que considera imprescindible per a qualsevol escriptor. “Com més gran m'he fet, més m'ha interessat. Hi va haver un moment que la vaig rellegir i en llegir tot el que em faltava, i vaig quedar fascinatíssima per tot el que va abastar, tenia una visió tremendament lúcida. Era capaç de veure venir els canvis socials i les noves trampes. Quan escrius, el més difícil és trobar l'equilibri entre el fons, la forma i el compromís, i en ella hi ha una fusió brutal”, argumenta l'autora de *Dilluns ens estimaran*.

75 anys del seu naixement

L'acte a l'Ateneu se suma a una colla d'actes d'homenatge per commemorar els 75 anys del naixement de Montserrat Roig, una programació impulsada per Tramoia Produccions Culturals i que culminarà el 4 de setembre amb la celebració d'una Revetlla Roig al CCCB, una trobada festiva que omplirà el Pati de les Dones de taules rodones, concerts i peces teatrals, entre altres coses.

Aquests homenatges volen reivindicar l'immens llegat d'una escriptora total que va fer novel·les, periodisme d'investigació, unes entrevistes imperdibles, i també textos dramàtics. Roig va morir el 1991, quan en tenia 45, i repassant la seva bibliografia sobta que en l'actualitat no ocupi un lloc més destacat en l'ecosistema cultural català. En aquest sentit, des de Tramoia Produccions Culturals s'han proposat “reivindicar Montserrat Roig per treure-la del nínxol d'escriptora dona, feminista i d'esquerres, i situar-la al lloc que li pertany, com una de les escriptores més importants i influents que ha donat mai el país”.

A més a més, Edicions 62, segell que ha anat recuperant la seva obra, publicarà al setembre una nova edició de *La veu melodiosa*, la darrera obra que va escriure Montserrat Roig i on va construir un personatge universal que, després de viure la infància i la joventut dins d'una gàbia d'or, descobreix el món. Una obra que sacseja consciències i que reuneix el bo i millor de la Roig narradora.

Fragment del cartell de l'acte d'homenatge a Montserrat Roig a l'Ateneu Barcelonès.

Montserrat Roig a l'Ateneu Barcelonès

El 1976 Roig va entrar a formar part de la junta directiva de l'Ateneu. El seu esperit revolucionari la va portar a voler transformar la institució, i amb un grup de joves de l'entitat va enfrontar-se a la junta, propera al franquisme. Sota el lema “Salvem l'Ateneu” van impulsar una obertura i democratització de l'entitat, van establir el català com a llengua oficial i van aconseguir que intel·lectuals contraris al règim, com Joan Fuster, participessin a l'Ateneu.

Periodista, activista, valenta, lluitadora i compromesa amb el feminisme, la democràcia i el català. Sí, ella és la que va dir allò de “si em pregunten per què escric en català, se m'acuden tres raons: primer, perquè és la meua llengua; segon, perquè és una llengua literària; i, tercer, escric en català perquè em dona la gana”. En definitiva, Montserrat Roig Fransitorra va ser una gran escriptora, i avui és una figura clau per entendre d'on venim, però també un referent on aferrar-se per construir el futur. I ara que el 13 de juny hauria fet 75 anys, una bona manera d'homenatjar-la és assistint a l'acte de l'Ateneu, i sobretot llegint-la, ja siguin les seves precioses novel·les, com *L'hora violeta* o *El temps de les cireres*, treballs tant comovedors com *Els catalans als camps nazis* o els seus textos més feministes publicats a *Comanegra* sota el títol de *Montserrat Roig. Som una ganga. Textos feministes*.

Cultura Agenda

Un fotograma d'«Our Children», dirigida per Maria de Medeiros.

El Fire!! celebra els seus vint-i-cinc anys

Judith Vives

Amb més d'un miler de pel·lícules al dar-rere, la Mostra Fire!! bufa aquest juny les seves primeres 25 espelmes. En aquest quart de segle, el festival s'ha consolidat com a cita cinematogràfica de referència de la comunitat LGTBI, amb una programació compromesa que ha servit per crear referents per a les futures generacions, agitar consciències i generar debats.

Aquesta edició especial recupera la presencialitat combinada amb programació online. «Serà una edició festiva, no només per tornar a la presencialitat, sinó, sobretot, perquè es tracta de l'edició dels 25 anys», explica el director de la Mostra, Antoine Leonetti. Sota el lema *25 años quemando armarios*, al Fire!! s'hi podran veure 45 títols, entre llargs, curts i documentals, dels quals 23 es projectaran a l'Institut Francès i 37 es podran veure a Filmin. Procedents de països com França, els Estats Units, Àustria, França, Bèlgica, Turquia, el Regne Unit, Noruega o Austràlia, les pel·lícules parlen de diferents inquietuds, socials, migratòries, sexuals, històriques, afectives i de gèneres sòlids i fluids.

La programació es fixa en l'obra de grans realitzadores, com ara Ruth Caudeli, Gitta Gsell o Henrika Kull. Aquestes directors presentaran els seus darrers films, *Leading Ladies*, *Beyto* i *Bliss*. També es podrà veure el film més recent dirigit per la també actriu Maria de Medeiros, *Our Children*.

Un altre dels puntals d'aquesta edició és la lluita contra la transfòbia. De fet, la pel·lícula escollida per inaugurar el festival va ser *Lola vers la mer*, protagonitzada per l'actriu trans Mya Bollaer. Entre les pel·lícules d'aquesta temàtica destaca *Sedimentos*, d'Adrián Silvestre, que explica el viatge de sis dones trans a un petit poble lleonès. També interessant serà *Transformistas*, un documental filmat en secret a Cuba, sense el permís del govern cubà, i que explica la història d'un grup de *drag queens* que van aconseguir crear un espai per a la comunitat LGBTQ a l'illa quan es perseguia l'homosexualitat.

A més, per celebrar els 25 anys de la mostra, el Fire!! ha organitzat també una exposició que es pot visitar al mateix Institut Francès i que repassa aquests anys de festival. Hi haurà fotos, records i reculls d'entrevistes, cartells, catàlegs, festes, espectacles, directors i actors convidats, així com algunes de les pel·lícules més emblemàtiques que s'han vist al certamen, com ara *The Celluloid Closet* o *Happy Together*.

La Mostra Fire!! compta amb un programa educatiu enfocat a grups escolars d'ESO i Batxillerat, en què es projecten peces audiovisuals que tracten sobre la diversitat, l'orientació afectivosexual i la identitat de gènere, i la lluita contra l'homofòbia, per conscienciar el públic més jove.

DATA Del 10 al 20 de juny
LLOC Institut Francès i online (BCN)
PREU En funció de la sessió

Un Kosmopolis dedicat a la ciència-ficció en la literatura

L'escriptora Maggie O'Farrell i el director Werner Herzog són alguns dels noms destacats de la programació del Kosmopolis, que arrenca dimecres 16 al CCCB. Sota el lema *La literatura que ve*, el festival farà èmfasi en la ciència-ficció com a gran gènere literari que travessa fronteres i tradicions. Coincidint amb les exposicions *Mart: el mirall vermell* i *Ciència fricció* que encara es poden visitar al CCCB, les activitats del Kosmopolis 21 tocaran temes com ara els viatges a l'espai, els planetes en col·lapse i els nous planetes habitables, a més de reflexionar sobre el futur, les utopies i distopies.

L'edició d'enguany presentarà 37 activitats, organitzades en quatre eixos temàtics: mitologies experimen-

tals; el viatge que no cessa; litúrgies de l'antropocè; i diàlegs K. El Kosmopolis reunirà 109 participants, locals i internacionals, entre els quals hi ha José Eduardo Agualusa, Borja Bagunyà, Lana Bastašić, Ted Chiang, Mia Couto, Claudia Durastanti, Víctor García Tur, Verónica Gerber, Pol Guasch, Kameron Hurley, Fatoumata Kébé, Stefanie Kremser, Alicia Kopf, Hervé Le Tellier, Robert Macfarlane, Inés Macpherson, Irenosen Okojie, Sebastià Portell, Revista Branca, Pau Riba, Oriol Saulea o Tatiana Tîbuleac.

DATA Del 16 al 20 de juny
LLOC CCCB (Barcelona)
PREU De 3 € a 7 €

L'escriptora Maggie O'Farrell, un dels noms destacats del Kosmopolis 21.

Magalí Sare a la Casa Elizalde

La cantant Magalí Sare, acompanyada al contrabaix per Manel Fortià, presentarà els temes del seu darrer treball a la Casa Elizalde. L'àlbum, *Fang i núvols*, proposa un joc constant que experimenta i capgira els ritmes i les melodies de les músiques folklòriques catalanes, de la península Ibèrica i de Sud-Amèrica. A més, també inclou composicions pròpies.

DATA 11 de juny
LLOC Casa Elizalde (Barcelona)
PREU Gratuït

La Gleva estrena 'Carnicera'

L'última proposta de l'autor argentí Javier Daulte, *Carnicera*, és una comèdia sobre el fanatisme i les teories conspiratives que s'apoderen de les societats contemporànies. L'obra ha estat escrita expressament per ser estrenada al teatre barceloní i està interpretada per Isabel Rocatti, Ramon Pujol, Carla Tóvias i Agustín Daulte, amb la direcció de David Teixidó.

DATA Del 8 al 27 de juny
LLOC Teatre La Gleva (Barcelona)
PREU 16 €

La plaça Reial s'omple de música

La plaça Reial es converteix aquest estiu en escenari d'una cinquantena de concerts de l'Àgora Musical. La iniciativa s'emmarca en el projecte Àgora Barcelona, que vol dinamitzar la Rambla i el seu entorn. Els concerts estan programats per entitats com l'Associació d'Amics i Comerciants de la Plaça Reial, el Liceu o el Festival Mas i Mas. Hidrogenesse, Sanjosex, la Clarence Bekker Band, la Riborquestra o Sílvia Comes són alguns dels concerts que tindran lloc en aquest espai.

DATA Fins al novembre
LLOC Plaça Reial (Barcelona)
PREU Entrada gratuïta amb reserva

Estiu a ritme de jazz a Igualada

Des del 2013, Igualada s'omple de música cada mes de juny gràcies a l'Estival de Jazz, un festival que dona suport a joves talents de l'escena catalana i que porta a la capital de l'Anoia activitats gratuïtes i per a tots els públics relacionades amb el món del jazz. Els concerts i les activitats tenen lloc a diferents indrets del municipi. Entre els artistes que actuaran a l'edició d'enguany hi ha Inhumankind, Bop Col·lective, Lucia Fumero Trio, la JOSA Big Band i Clara Lai.

DATA Fins al 19 de juny
LLOC Igualada
PREU En funció de l'espectacle

Opera Aperta: Granollers debat sobre un retrat del museu

El Museu de Granollers celebra aquest cap de setmana la segona edició de l'Opera Aperta, el festival d'art i paraula de Granollers. Aquest esdeveniment, que es va començar a celebrar l'any passat, proposa una sèrie de xerrades i debats al voltant d'una obra del fons d'art del museu. En aquesta ocasió, el punt de partida de l'Opera Aperta és un retrat de dona pintat per Antoni Caba al segle XIX, amb què es reflexionarà sobre els límits i l'abast del concepte *persona*. Diversos artis-

tes i especialistes en pensament contemporani, com ara Xavier Antich, Fina Birulés, Daniel Gamper o Ferrnà Sáez, reflexionaran sobre aquesta obra des d'àmbits com l'ètica, la neurologia, la política o la filosofia. El festival inclou també una acció escènica sobre la noció de persona i la projecció del film *My mexican Bretzel*.

DATA Fins al 13 de juny
LLOC Museu de Granollers i online
PREU Gratuït amb reserva prèvia

El combat del segle contra el racisme, a la Sala Beckett

La Sala Beckett recrea la història del boxejador Jack Johnson, que va lluitar contra el racisme, amb *El combate del siglo*. L'obra de Denise Duncan es pot veure en castellà i compta amb Queralt Albinyana, Alex Brendemühl, Armando Buika, Andrea Ros, Yolanda Sikara i música de Marco Mezquida. Basada en fets reals, parla de les pors humanes i les conseqüències de l'èxit a la Barcelona d'inicis del segle passat.

DATA Fins al 13 de juny
LLOC Sala Beckett (Barcelona)
PREU De 10 € a 20 €

Una escena d'El combate del siglo.

El teatre breu ocupa el Castell de Montjuïc amb el Festival Píndoles

Divuit obres de teatre breu i tres concerts integren la programació del Festival Píndoles, que se celebra de l'11 al 13 de juny a tres espais del Castell de Montjuïc: el pati d'armes, el canó i el pou. Enguany es presenta l'obra de creadors emergents com Fèlix Casanelles, Virginia Gimeno, Neus Soler, Laura Pons, Àlex Pereira, Elna Roca o Aurora Caja. Actors com Maria Garrido, Meritxell Huer-tas, Mireia Gubianes, Xavier Pàmies, Lluís Marquès, Júlia Santacana i Núria Deulofeu formen part dels repartiments.

La novetat d'aquest any és un programa de suport a la creació a través del qual s'han coproduït sis obres: *Babar*, *Cicles*, *Elektrisches Blau*, *L'habitació dels objectes perduts*, *La Imatge* i *Malo banco*. Els seus autors han rebut una dotació econòmica, a més de comptar amb sales d'assaig i l'acompanyament artístic de les companyies Els Pirates, La Virgueria i la Sala Flyhard. A més, el festival ofereix sis estrenes d'altres obres seleccionades en una convocatòria oberta feta al febrer: *Mandra*, *Recorda'm*, *S'ha acabat el bròquil*, *Només vull dormir tranquil·la*, *To-*

màquets i *Sense tu*. A banda, es faran tres obres de la primera edició del Festival Píndoles –*Missatge Terra-Lluna*, *Peep Show* i *Que algú apagui el llum*– i es reprogramaran tres obres que no es van poder fer l'any passat. Cada jornada es clourà amb el concert d'Uma, Lu Rois i Itzipa, respectivament.

DATA 11, 12 i 13 de juny
LLOC Castell de Montjuïc (Barcelona)
PREU 5 €

Les protagonistes de 'Malo banco'.

MIKEL SOBERÓN-SERVEI D'ARQUEOLOGIA DE BARCELONA (ICUB)

EL 'BARCELONETA I' ES DEIXA VEURE

El *Barceloneta I* és un vaixell del segle XV que es va descobrir l'any 2008 al costat de l'estació de França. És un testimoni únic, ja que no se n'ha trobat cap altre d'igual en tot el Mediterrani. El Museu d'Història de Barcelona i el Port de Barcelona s'han unit per recuperar les restes d'aquesta nau, que ara es poden veure exposades a l'avantcambra del Palau Reial Major, entre el Saló del

Tinell i la capella de Santa Àgata. En paral·lel, el Port de Barcelona presenta una exposició online per donar a conèixer la troballa i tots els detalls d'aquesta peça d'alt valor històric i arqueològic, i, alhora, difondre la història del port des del primer moll fins a l'actualitat i la rellevància de la relació port-ciutat al llarg dels segles. L'exposició es pot visitar fins a l'1 de setembre per 7 euros.

Beisbol Barcelona: deu anys de club i de resistència

L'entitat, fundada arran de la supressió de la secció del Barça, ha crescut en jugadors i equips, i espera un repunt de l'interès per practicar aquesta disciplina per l'efecte Jocs Olímpics' de Tòquio, a l'estiu

Cugat Comas
MATARÓ

Aquest mes es compleixen deu anys del dia D i l'hora H que Josep Juaneda, president del Club Beisbol Barcelona, no oblidarà mai. Situem-nos. Juaneda és el president d'aquest club i una mica més: podem dir perfectament que n'és el pal de paller i la veritable ànima. L'1 de juny del 2011, fa just una dècada, la nova directiva del Futbol Club Barcelona que havia guanyat les eleccions amb Sandro Rosell acaparant milers i milers de vots va acordar un pla de reducció de despeses de les seccions, tant les professionals com, sobretot, les no professionals, que tenia com a titular més llaminer la supressió de la secció de beisbol. D'un dia per l'altre. S'escapçava la cronologia d'una de les seccions del Barça més antigues just quan s'arrodonien 80 anys de trajectòria. Juaneda n'era el màxim responsable i qui va rebre la trucada fatal que li avançava 30 miserables minuts el que després Toni Freixa –secretari i portaveu d'aquella junta, candidat fracassat a la presidència el 2015 i aquest 2021– faria públic en roda de premsa.

Adéu siau a una secció com el beisbol? Per què? “Es va voler carregar el mort dels problemes econòmics del club a les seccions amb un pla absurd del qual només es va complir la desaparició del beisbol. Vam ser l'única víctima i se'ns va suprimir just l'any que acabaríem sent campions de Lliga, cosa que era fins i tot irònic”, recorda Juaneda. La pregunta és obligada: quin era el pressu-

Jugadors i entrenador d'un dels equips formatius del Club Beisbol Barcelona.

La junta de Rosell va suprimir la secció quan feia 80 anys i l'equip havia guanyat la Lliga

El Beisbol Barcelona ha augmentat el nombre de jugadors, molts dels quals són d'origen llatí

post d'aquella secció? “El pressupost eren 285.000 euros per a tota la secció, amb equip aleví, infantil, cadet, juvenil, sènior a primera i sènior a divisió d'honor. No vam poder-los fer entendre que una xifra així en un club com el Barça era la xocolata del lloro. Així es va acabar el beisbol del Barça”.

Un club fet a correueta

Tot i un final tan sobtat i ingrat, sobre la taula de la gent del beisbol va durar poc la carpeta de lamentacions. Passat el xoc, l'estiu de fa deu anys va haver de ser el de reinventar-se: la gent del club i especialment Juaneda no deixarien l'esport del bat a l'estacada. Ells no ho farien. “Haviem de continuar com fos per demostrar que érem

un esport potent, teníem 120 jugadors al darrere que ens demanaven que no tiréssim la tovallola, i sobretot necessitàvem donar continuïtat a la base”, recorda Juaneda, que des d'aquell any està al capdavant del Club Beisbol Barcelona, el club constituït *ad hoc* per agafar el testimoni del Barça. Juguen els seus partits al Carlos Pérez de Rozas de Montjuïc, i en el garbuix d'anades i vingudes d'esportistes per tota la muntanya màgica cada cap de setmana és fàcil d'endevinar-hi els seus membres.

Deu anys després d'aquell episodi, es pot dir que l'emancipació forçada ha reforçat el club. “Som més jugadors, més de 200, tenim dos equips femenins de softbol amb projecció de pujar a la màxima categoria, i socialment s'està fent molt bona feina”, diu Juaneda. Un component, el social, que no es pot obviar en un esport culturalment tan plural com el beisbol, que converteix els equips en un aiguabarreig de procedències. “El beisbol català està en un bon moment, amb equips i clubs emergents i nous projectes. Això té molta vinculació amb la població llatina, que ha fet créixer el nombre de jugadors; nosaltres tenim jugadors d'origen veneçolà, dominicà, nord-americà o japonès. És un bon mestissatge, però no deixa de ser la realitat de la ciutat, de Barcelona; és una forma d'integració. Per a moltes persones migra-

des, poder trobar a Barcelona el mateix esport que és tan important al seu país és una alegria, i fa menys dolorós ser lluny de casa”, reflexiona.

Juaneda radiografia l'economia del club com un dels maldecaps constants, sempre entre l'espasa i la paret. Fins i tot el Barça ha deixat de complir, denuncia, amb els compromisos adquirits en la desvinculació en forma d'ajudes. Caldrà seguir-ho per veure si es recupera alguna sintonia que, ni que sigui en diferit, mantingui alguna vinculació entre passat i present.

El debut olímpic: una esperança

En la línia d'altres esports minoritzats i tantes vegades invisibilitzats als mitjans, qualsevol projecció pública és benvinguda, i al món del beisbol barceloní i català s'està amatent per veure si el retorn de la disciplina als Jocs Olímpics aquest estiu, a Tòquio, pot desencadenar un efecte repunt en l'interès per practicar-lo. “Sempre és positiu ser als Jocs, per l'aparador mediàtic que suposen. Si surt, se'n parla. És probable que es noti aquest efecte”, diu Juaneda, que recorda com “l'emissió d'una sèrie de dibuixos animats al Club Super3 de TV3 durant els anys noranta “va fer arribar al Barça força nanos interessats en aquest esport”. La sèrie es deia *Dome, el petit geni del beisbol* i, en efecte, molts la recordem.

Passatemps

MOTS ENCREUATS

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												

Horizontals

1. Abans del migdia. Cop que dona l'onada a la riba, a la nau. Fenomen acústic que acompanya el llamp. 2. Acció de tragar. Relatiu o pertanyent a una raça. 3. Que denigra. 4. Derrotar completament l'enemic. Habitació petita on hi ha instal·lada una dutxa. 5. Al suec li cau el final. Romanalles obtingudes durant certs processos d'elaboració d'aliments. 6. Persona que crea, en femení. Setè grau de l'escala diatònica musical. 7. Persones que tenen per ofici fer vestits, especialment per a home. Unitat monetària de Cambodja. 8. Gros, s'aplica a error, engany, ignorància. Regió de comunicació i de transmissió d'impulsos nerviosos entre les neurones o entre una neurona motora i el múscul.

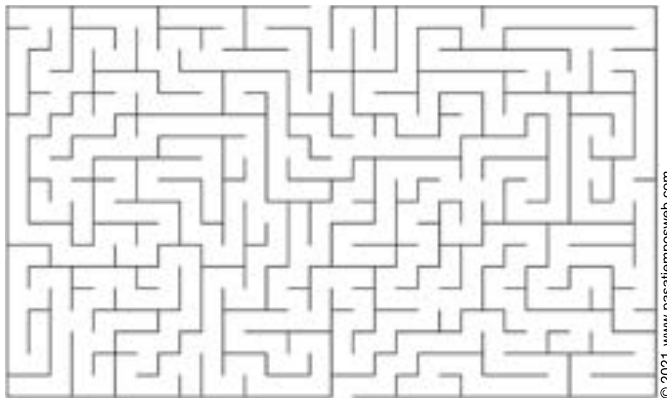
Verticals

1. Incitès de paraula o d'acció a caminar, a envestir algú, etc. Símbol de l'escandi. 2. Abreviatura de mister. Participar en una cosa traient-ne un profit. 3. Contrària, oposada hostilment, desfavorable. 4. Braç de mar de la Mediterrània. Et trobes en un lloc. 5. Nevera petita, proveïda de begudes, aperitius, etc., que sol formar part de l'equipament d'una habitació d'hotel. 6. Enceses d'ira. 7. Arginina. Tingui el coratge suficient per fer una acció. 8. Venir tard. 9. Serà la causa d'alguna cosa. 10. Colors amb què es teixeix. Internet Protocol. 11. Que procedeixen a ratxes. 12. Al revés, forma que adopta el pronom personal *el*. Doni asil als desvalguts, els reculli en un establiment de beneficència.

LES 7 DIFERÈNCIES

EL LABERINT

SUDOKU

			6	4		8		
	5	6		9			4	
			5		7		9	
	7		9	4		5		
	2	4		1	8	3		
				5	3	4		
6			4		9			8
2	8		1	6		3		
	9		8		5	2		6

Fàcil

	4		1					
	3	6				4		
	7				6			2
			2			3	5	
7			4	1			2	8
				9				6
	8		3					
			5					4
	2	9			4		8	

Difícil

SOLUCIONS

5	2	9	6	7	4	1	8	3
3	1	7	5	8	9	2	6	4
6	8	4	3	2	1	5	9	7
2	5	1	8	9	3	7	4	6
7	6	3	4	1	5	9	2	8
4	9	8	2	6	7	3	5	1
1	7	5	9	4	6	8	3	2
8	3	6	7	5	2	4	1	9
9	4	2	1	3	8	6	7	5

Difícil

4	9	7	8	3	5	2	1	6
2	8	5	1	7	6	9	3	4
6	1	3	4	2	9	5	7	8
9	6	1	2	5	3	4	8	7
5	2	4	7	1	8	3	6	9
3	7	5	9	6	4	1	5	2
1	4	2	8	3	7	6	9	5
8	5	6	3	9	2	7	4	1
7	3	9	6	4	1	8	2	5

Fàcil

MOTS ENCREUATS
Horitzontals: 1. Am. Embat. Tro. 2. Tragl. Racial. 3. I. Denigrant. 4. Esvalir. Dutxa. 5. Sue. Bagassos. 6. Creadora. Si. 7. Sastres. Riel. 8. Cras. Sinapsi. Verticals: 1. Atiès. Sc. 2. Mr. Suca. 3. Adversa. 4. Egea. Ets. 5. Minibar. 6. B. lrades. 7. Arg. Gosi. 8. Tardar. N. 9. Causarà. 10. Tints. Ip. 11. Ratxoses. 12. Ol. Asili.

Núria Martorell

“Ninguna persona sola, ningún animal abandonado”. Buen lema. Somos la única entidad que evita a la vez el abandono de los animales y la soledad de la gente mayor, a través de voluntarios inclusivos.

¿Cuántas mascotas tiene? Tengo cinco hijos, que también son mis mascotas [risas]: dos biológicos y tres adoptivos. Y cuatro perros y siete gatos, todos de protectoras y que nadie quiere por viejos, tuertos, cojos...

¿Qué le impulsó a crear Hope & Help? La necesidad de unir dos ámbitos estancos a los ojos de las entidades y Administraciones. Se han gestionado por separado, sin tener en cuenta su vínculo. Y yo no soporto el abandono de la gente mayor, ni el de los animales. Además, las personas que sufren exclusión social merecían una oportunidad, y qué mejor que participar activamente en una acción que ayuda a los mayores, a los animales y a sí mismos.

¡Un tres en uno maravilloso! Sí. Mejora su autoestima, facilita su inclusión social y siente los beneficios de interactuar con los animales como una terapia.

¿Tan importante es el vínculo? No debería existir el abandono de animales si una persona mayor no puede atenderlos, tiene un ingreso hospitalario, se ha quedado sin casa o sufre violencia de género. Hay que preservar el vínculo con sus mascotas para evitar el sufrimiento de ambos. Y los perros en las perreras son un recurso doloroso. Muchos podrían estar dando compañía a personas que sufren la soledad no deseada.

¿Qué la ha emocionado más? En menos de dos años hemos atendido a más de 320

personas que temían por su perro o gato. Hemos ayudado a gente sin movilidad que llevaban años sin pasear a sus perros; y a animales en un estado lamentable, pero no porque sus dueños no los quisieran, sino por falta de recursos o capacidad física para llevarlos al veterinario.

A gente de todas las edades, ¿verdad? A chicos que estaban aislados de la sociedad y que gracias al voluntariado han recuperado su vitalidad y ganas de vivir. Y a personas mayores que no querían ser ingresadas: recuerdo a una mujer con la cadera rota que prefería aguantar el dolor y quedarse al lado de su perro que separarse de él.

Y en ocasiones con situaciones muy complejas. Una mujer víctima de violencia de género y otra ingresada en un centro de recuperación por una adicción lucharon por sus vidas al saber que pronto se reencontrarían con sus animales; que sus queridos perros estaban esperándolas.

VÍNCULOS

Siendo niña, Anna Faura (Barcelona, 1965) ya sentía la necesidad de ayudar al más vulnerable. Tras trabajar en geriátricos con personas mayores, y ejercer de voluntaria en protectoras de animales, tuvo claro que no se debían tratar como desechos ni a unos ni a otros. Hace casi dos años creó la fundación Hope & Help, emperrada en establecer vínculos entre gente de la tercera edad, voluntarios y animales de compañía. Explica que en Catalunya unas 798.000 personas viven solas, muchas de ellas mayores de 65 años, y que cada año se abandonan más de 25.000 animales.

Anna Faura

“No soporto el abandono de gente mayor y de animales”

Fundó Hope & Help para que ancianos con dificultades pudieran seguir cuidando a sus mascotas con la ayuda de personas en situación de vulnerabilidad o riesgo de exclusión social, respaldadas por voluntarios

